

2022 M. VYKDYTA VEIKLA (VYKDYTOS PRIEMONĖS) LIETUVOS MIGRACIJOS POLITIKOS GAIRĖSE NUMATYTOMS PAGRINDINĖMS MIGRACIJOS POLITIKOS KRYPTIMS ĮGYVENDINTI

1. EMIGRACIJOS IR GRĮŽTAMOSIOS MIGRACIJOS SRITIS

2022 m. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – URM) koordinavo ir įgyvendino **Lietuvos piliečių, lietuvių kilmės asmenų ir jų šeimos narių, gyvenančių humanitarinės krizės ištiktose šalyse, patekusių į ekstremaliąsias situacijas ir esančių karinio konflikto apimtose teritorijose, perkėlimo į Lietuvą ir paramos jų integracijai veiklą:**

- buvo tęsiamas asmenų perkėlimo iš Venesuelos Bolivarų Respublikos (toliau – Venesuela) į Lietuvą procesas. Prašymai dėl perkeliamojo asmens statuso suteikimo perkeliamojo asmens statusą įgijusių tėvų (įtėvių) vaikams (įvaikiams), kuriems nėra sukakę 18 metų, buvo priimami iki 2022 m. balandžio 1 d. Asmenų perkėlimą organizavo Lietuvos Respublikos ambasada Ispanijos Karalystėje. Iki 2022 m. pabaigos į Lietuvą buvo perkelti 124 asmenys (iš jų 50 perkelta 2022 m.), iš viso 160 asmenų suteiktas perkeliamojo statusas. Organizuotas teisės aktų, susijusių su asmenų perkėlimu, pakeitimo procesas;

- 2022 m. pradėtas asmenų perkėlimas iš Ukrainos į Lietuvą. 2022 m. balandžio 6 d. priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 327 „Dėl asmenų perkėlimo iš Ukrainos į Lietuvos Respubliką“, Vyriausybės 2022 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. 1284 paraiškų priėmimo laikas pratęstas iki 2023 m. birželio 30 d. Iki 2022 m. pabaigos gauta 110 asmenų prašymų dėl perkeliamojo asmens statuso suteikimo (prašymai teikti Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) ir Lietuvos Respublikos ambasada Ukrainoje), 86 asmenims suteiktas perkeliamojo asmens statusas.

Baigus galioti „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2012–2020 metų programai, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2021 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. V-550 buvo patvirtintos **Lietuvos diasporos politikos strateginės gairės „Globali Lietuva“ 2022–2030 m.** (toliau – Strateginės gairės „Globali Lietuva“), o užsienio reikalų ministro 2022 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-263 – **Strateginių gairių „Globali Lietuva“ įgyvendinimo veiksmų planas** (toliau – Veiksmų planas), kuris kasmet atnaujinamas ir pratęsiamas vieniems metams. Šie strateginiai dokumentai užtikrina „Globalios Lietuvos“ programos tęstinumą. Į Veiksmų plano įgyvendinimą 2022 m. įsitraukė 30 valstybės institucijų ir 7 savivaldybės.

Koordinuodama ir pagal kompetenciją įgyvendindama **Strategines gaires „Globali Lietuva“ bei Veiksmų planą**, siekdama stiprinti ir plėsti valstybės ir diasporos ryšį, dialogą bei partnerystę, skatinti lietuvių užsienyje puoselėjimą, aktyvesnį diasporos įsitraukimą kuriant gerovę ir saugumą Lietuvoje bei grįžimą į Lietuvą, URM:

- finansavo projektus: 19 šalių įgyvendinti 45 diasporos organizacijų projektai, 34 šalyse – 101 Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių ir konsulinė įstaigų (toliau – diplomatinės atstovybės) projektas;

- organizavo diplomatinė atstovybių vadovų ir lietuvių kraštų bendruomenių lyderių Europoje suvažiavimą (23 diplomatinės atstovybės ir daugiau kaip 20 diasporos organizacijų), kartu su Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga – Lietuvos diasporos jaunimo forumą (40 dalyvių iš 11 šalių);

- daug dėmesio skyrė lituanistinio švietimo užsienyje viešinimui ir populiarinimui: organizavo lituanistinio švietimo užsienyje viešinimo kampaniją, kuri socialiniais tinklais pasiekė apie 700 tūkst. vartotojų visame pasaulyje, kartu su partneriais organizavo 2 lituanistiniam švietimui skirtus renginius;

- parėmė 4 Lietuvos asociacijų, viešųjų įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) projektus, skatinančius diasporos įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą;

- vykdė Lietuvos diasporos nuopelnų puoselėjant lietuviybę, lituanistinį švietimą ir įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą, įvertinimo veiklą: viena užsienio lietuvių organizacija apdovanota garbės ženklo „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“ Aukso Vyčiu, 23 diasporos atstovai ir organizacijos – medaliais; taip pat skirti kiti apdovanojimai: Globalios Lietuvos apdovanojimas „Už viso gyvenimo nuopelnus“ ir „Aukso paukštės“ apdovanojimas už lietuviškos tradicijos puoselėjimą užsienyje;

- atstovai skaitė pranešimus ir dalyvavo diskusijose 24 Lietuvos diasporos organizacijų renginiuose Lietuvoje ir užsienyje;

- stiprino diasporos vaidmenį valstybės ekonominiame gyvenime: URM kvietimu VŠĮ „Global Lithuanian Leaders“, vienijančios įvairių sričių profesionalus ir karjeros aukštumas užsienyje bei Lietuvoje pasiekusius lietuvius, atstovas įtrauktas į Lietuvos ekonominės diplomatijos tarybos ir jos darbo grupės sudėtis. Šios įstaigos atstovas dalyvavo posėdžiuose, iš kurių 2022 m. gruodžio 1 d. vykęs posėdis buvo skirtas diasporos atstovų pritraukimo į Lietuvos darbo rinką aktualijoms. Diasporos atstovai įsitraukė į 11 Lietuvos ekonominio potencialo pristatymo renginių bei 8 atvykstamojo turizmo skatinimo iniciatyvas, kurias organizavo diplomatinės atstovybės;

- sudarė galimybes 23 užsienio aukštosiose mokyklose studijuojantiems lietuviams atlikti praktiką ministerijoje (5 studentai) ir diplomatinėse atstovybėse (18 studentų);

- aktyviai dalyvavo Lietuvos Respublikos Seime įkurtoje pasirengimo referendumui dėl daugybinės pilietybės darbo grupėje, teikė pasiūlymus Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui dėl Lietuvos diasporos įtraukimo į Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategiją;

- daug dėmesio skyrė diasporos grįžimo į Lietuvą skatinimo klausimams: 2022 m. liepą Druskininkuose vykusią XI Pasaulio lietuvių sporto žaidynių metu, bendradarbiaudama su Užimtumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) (projektas „Gal į Lietuvą?“) ir Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro Migracijos informacijos centru (toliau – MIC) „Renkuosi Lietuvą“, įrengė jungtinį standą „Lietuva Jūsų laukia“ ir teikė konsultacijas aktualiais su grįžimu į Lietuvą susijusiais klausimais; organizavo 2 Jungtinių Amerikos Valstijų (toliau – JAV) lietuvių jaunimo atstovų, laimėjusių Lietuvos Respublikos ambasadoriaus JAV fondo ateities lyderiams stipendijas, stažuotę Lietuvoje; bendradarbiaudama su kitomis Lietuvos Respublikos institucijomis ir organizacijomis, parengė ir URM bei diplomatinėse atstovybėse interneto svetainėse paskelbė Lietuvos diasporos jaunimui skirtą stažuotų, praktikos, pažintinių programų Lietuvoje duomenų bazę, kurioje pateikti pasiūlymai iš 58 Lietuvos institucijų, įstaigų ir organizacijų, o tai sudaro daugiau kaip 148 galimybių diasporos jaunimui Lietuvoje;

- reguliariai viešino aktualią informaciją per „Facebook“ o“ paskyrą „Globali Lietuva – Global Lithuania“ (paskyros sekėjų skaičius per 2022 m. padidėjo 11 proc. ir pasiekė 24 tūkst. sekėjų), kitas socialinių tinklų grupes ir elektroniniu paštu;

- bendradarbiaudama su diplomatinėmis atstovybėmis, įgyvendino tarptautinę informacinę kampaniją „Russia Unmasked“, skirtą užsienio auditorijai, įskaitant diasporos, atsparumui dezinformacijai didinti ir pasiekusią daugiau kaip 2 mln. socialinių tinklų vartotojų visame pasaulyje;

- įgyvendino 5 istorinės atminties informacines kampanijas, pasiekusias apie 438 tūkst. socialinių tinklų vartotojų visame pasaulyje;

- siekiant informuoti Lietuvos visuomenę apie Lietuvos diasporą ir jos indėlį kuriant gerovę ir saugumą Lietuvoje, URM iniciatyva LRT laidoje „Lietuvos tūkstantmečio vaikai“ 2022 m. rugsėjo–gruodžio mėn. transliuota rubrika „Lietuvos diaspora“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. balandžio 6 d. nutarimu Nr. 339 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 25 d. nutarimo Nr. 1155 „Dėl Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ buvo pakeisti URM nuostatai ir įtvirtintos naujos funkcijos – koordinuoti Lietuvos institucijų veiksmus, skatinant diasporos grįžimą ar atvykimą į Lietuvą, organizuoti informacijos teikimą Lietuvos diasporai aktualiais grįžimo ar atvykimo į Lietuvą gyventi, studijuoti ar dirbti klausimais vieno langelio principu.

2022 m. sausio 14 d. sudaryta **Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos** (toliau – VRM) ir **Tarptautinės migracijos organizacijos** (toliau – TMO) **Vilniaus biuro sutartis**, siekiant užtikrinti MIC, skirtą informacijai ir konsultacinei pagalbai visais su grįžimu į Lietuvą ir gyvenimu Lietuvoje susijusiais klausimais, teikti funkcionavimą ir nustatyti šiai veiklai skirtų valstybės biudžeto asignavimų pervedimo, panaudojimo ir atsiskaitymų už jų panaudojimą tvarką. MIC projektas skirtas Lietuvos Respublikos piliečių, jų šeimos narių ir į Lietuvą atvykstančių užsieniečių grįžimui bei (re)integracijai palengvinti. Ankstesnių MIC veiklos metų patirtis parodė, kad aktualios ir išsamios informacijos apie migrantų grįžimą ir (re)integraciją į Lietuvos visuomenę poreikis yra didelis ir jis vis auga.

MIC „Renkuosi Lietuvą“ vieno langelio principu teikė konsultacijas ir informaciją grįžimą planuojantiems asmenims, organizavo grįžimą skatinančius renginius, teikė psichologinę pagalbą, atliko sociologinį tyrimą apie grįžtantiems reikalingas reintegracijos paslaugas, stiprino bendradarbiavimą su lietuvių bendruomenėmis užsienyje, savivaldybėmis, teikė grįžimo į regionus skatinimo rekomendacijas.

2022 m. MIC suteikė 14 449 konsultacijas (iš viso nuo 2015 m. – 51 308 konsultacijas), grįžtantiems Lietuvos Respublikos piliečiams suteikė 4 459 konsultacijas, suorganizavo 7 grįžimą skatinančius renginius, apėmė 2 lietuvių bendruomenes užsienyje, parengė 6 lankstinukus grįžtantiems ir įgyvendino plačią grįžimo skatinimo socialinę kampaniją. Informaciją interneto svetainėje www.renkuosilietuva.lt rado 984 345 asmenų, 81 proc. lankytojų interneto svetainėje pateikiamą informaciją įvertino kaip naudingą ir pakankamą.

TMO su URM pasirašė Susitarimo memorandumą dėl pagalbos teikimo organizuojant Lietuvos Respublikos piliečių, lietuvių kilmės asmenų perkėlimą iš humanitarinės krizės ištiktų užsienio valstybių į Lietuvos Respubliką.

Pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) informaciją, siekiant, kad ir 2022 m. Lietuvos Respublikos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys **atvyktų į Lietuvą studijuoti šalies aukštosiose mokyklose** ir galėtų sėkmingai konkuruoti su visais stojančiaisiais Lietuvoje:

- stojant į aukštąsias mokyklas užsienio lietuviams pridedami papildomi balai: 1 balas – visiems užsienio lietuviams, 2 balai – užsienio lietuviams, baigusiems formalias lituanistines bendrojo ugdymo mokyklas užsienyje;
- skiriamos valstybinės stipendijos ir socialinės išmokos;
- skiriamas finansavimas lietuvių kalbos ir kultūros kursams Lietuvos aukštosiose mokyklose. Užsienio lietuviams yra sudarytos sąlygos konkurso būdu gauti valstybės paramą lituanistinėms studijoms ar lietuvių kalbos ir kultūros kursams Lietuvos aukštosiose mokyklose. Atranką laimėjusiems kandidatams skiriamos stipendijos, apmokama studijų kaina, gali būti padengtos kelionės išlaidos.

Bendrajame ugdyme ŠMSM palaiko glaudų ryšį su užsienio lietuviais per lituanistinio švietimo rėmimo ir skatinimo programas. Šiuo metu užsienyje veikia 18 formaliojo švietimo lituanistinių mokyklų, iš kurių 11 yra Europos Komisijos Europos mokyklos. Taip pat veikia apie 239 neformalųjį švietimą teikiančių lietuviškų mokyklų. Lituanistinis švietimas – vienas svarbiausių įrankių, padedančių išlaikyti lietuvių kalbos, istorijos, kultūros, tautosakos žinias ir kitas lietuviškumo apraiškas užsienyje gyvenančioms lietuvių bendruomenėms.

Į Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas), įtrauktos **veiklos užsienyje gyvenančių lietuvių lituanistiniam švietimui remti**. Vienas plano veiksmų – sukurti ir įdiegti mechanizmą lituanistiniam švietimui skatinti ir remti – jau įvykdytas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skirtų lituanistinio švietimo įstaigoms užsienyje lituanistinio švietimo programoms vykdyti, apskaičiavimo, skyrimo ir naudojimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. rugsėjo 28 d. nutarimu Nr. 972 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skirtų lituanistinio švietimo įstaigoms užsienyje

lituanistinio švietimo programoms vykdyti, apskaičiavimo, skyrimo ir naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuo 2023 m. sausio mėnesio neformalaus lituanistinio švietimo įstaigoms užsienyje paskirstytos valstybės biudžeto lėšos. Lituanistinio švietimo įstaigoms sudarytos sąlygos iš skirtų lėšų padengti mokyklos patalpų nuomos mokesčius, išmokėti atlyginimus mokytojams, įsigyti ugdymui skirtų priemonių. Taip pat pakeisti Švietimo ir mokslo institucijų, Pedagogų bei Mokinių registrai, į kuriuos įtraukiami lituanistinio švietimo įstaigų mokiniai ir mokytojai. Lituanistinio švietimo įstaigų mokiniai registruojami Mokinių registre.

Bendradarbiaujant ŠMSM ir Nacionalinei švietimo agentūrai, įgyvendintas Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų lėšomis remtas **Skaitmeninių išteklių sukūrimo ir adaptavimo (užsienio lietuviškų mokyklų mokiniams pradiniam ir pagrindiniam ugdymui) projektas**, kurio metu sukurtos skaitmeninės mokymo priemonės pagal Lituanistinio švietimo integruotą programą 2–10 klasėms. Jomis galės naudotis ne tik užsienyje besimokantys lietuviai, bet ir Lietuvos mokyklas lankantys ukrainiečiai, kiti užsieniečiai, taip pat iš užsienio grįžę lietuviai, kurie papildomai mokosi lietuvių kalbos. Priemonės skirtos mokytis lietuvių kalbos ir susipažinti su Lietuvos istorija, geografija, kultūra. Rinkinį sudaro vaizdo ir garso medžiaga, interaktyvios užduotys, pamokų pateiktys, papildoma medžiaga (<https://nsa.vma.lm.lt/course/index.php?categoryid=25>). Taip pat sukurtos 363 „Moodle“ paskyros lituanistinio švietimo vykdytojams.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministrui patvirtinus Lituanistinio švietimo integruotos programos pakeitimus, **sukurta pasiekimų įvertinimo sistema** pagal Lituanistinio švietimo integruotą programą. Bendradarbiaujant su Nacionaline švietimo agentūra, toliau kuriama Lietuvių kalbos testavimo pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis sistema (2023 m. sesijoje asmenims nuo 14 iki 17 metų bus vykdomi dviejų lygių A1-A2 ir A2-B1 testai, taip pat toliau bus vykdomas B2 testas; suaugusiems asmenims bus vykdomi vieno lygio A2, B1, B2 ir C1 kalbos testai (https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/aalaikini/2023m_egzaminu_tvarkarastis_LRK_1_ygiai.pdf). Sudaromos sąlygos lituanistinių mokyklų mokytojams užsienyje įgyti reikiamą kvalifikaciją ir ją tobulinti, Lietuvoje veikianti mokytojų veiklos vertinimo sistema pritaikoma lituanistinių mokyklų mokytojų poreikiams.

2022 m. buvo tęsiamos formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigų užsienyje lituanistinio švietimo veiklos:

- užtikrintas lietuviškų formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigų užsienyje išlaikymas, teikta metodinė pagalba, paremti lituanistinį švietimą vykdančys pedagogai, vykdytas mokytojų kvalifikacijos tobulinimas, paremtos vaikų vasaros stovyklos ir vaikų edukacinė-kultūrinė veikla Lietuvoje ir užsienyje, skirta parama užsienio lietuvių neformaliojo lituanistinio švietimo projektams;

- užtikrinant lituanistinių mokyklų mokytojams ir mokiniams lietuvių kalbos ir kitų lituanistinių dalykų mokymąsi nuotoliniu būdu, buvo nupirktos mokymosi platformų „Eduka“, „Ema“ ir kt. licencijos (pagal pareikštą poreikį buvo aprūpintos iš viso 55 lituanistinės mokyklos);

- sukurta pirminė lietuvių kalbos testavimo sistema (patvirtinta darbo grupė Lietuvių kalbos mokėjimo lygio ir (arba) valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos nustatymo, egzaminų organizavimo, vykdymo ir apmokėjimo bei pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašui parengti); suderintas lietuvių kalbos mokėjimo lygių testų laikymo tvarkaraštis; kuriamas poreikius atitinkantis nuotolinis mokymas lituanistinių dalykų besimokantiems vaikams.

Vykdam anksčiau pateiktas priemones:

- parama skirta 211 užsienio lietuvių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose;
- lituanistinės studijos apmokėtos 15 užsienio lietuvių, į lietuvių kalbos ir kultūros kursus atvyko 45 užsienio lietuviai;

- finansuotos 31 užsienio lietuvių mokytojo ir dėstytojo lituanistinės studijos;

- 2019 m. sukurtai Lituanistinio švietimo integruotai programai rengiamas interaktyvus mokymo turinys, lituanistinių mokyklų mokytojams (130 dalyvių), dirbantiems pagal šią programą, surengti seminarai;

– ŠMSM interneto svetainės pagrindiniame puslapyje veikia aktyvi nuoroda „Grįžtantiesiems į Lietuvą“. Besidomintiems sugrįžimu į Lietuvos mokyklas asmenims nuolat teikiama informacija elektroniniu paštu ir telefonu vieno langelio principu.

Užimtumo tarnyba, įgyvendindama Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2020–2022 metų tarpinstitucinį veiklos planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1216 „Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2020–2022 metų tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“, ir 2022 m. **vykdė grįžtamosios migracijos skatinimo projektą „Gal į Lietuvą?“** (pradėtą vykdyti 2021 m. liepos mėnesį). Šis projektas skirtas emigravusiems šalies gyventojams, svarstantiems sugrįžti dirbti ir gyventi į Lietuvą. Jo tikslas – informacijos apie Lietuvos darbo rinką, darbdavius ir jų lūkesčius sklaida užsienyje gyvenantiems lietuviams.

2022 m. įvyko **7 kontaktiniai ir 2 nuotoliniai renginiai užsienyje gyvenantiems lietuviams**: vasario 20 d. – nuotolinis renginys „Sugrįžk į Lietuvą be streso“ apie kvalifikaciją, kompetencijų pripažinimo galimybes, reintegraciją švietimo įstaigose ir darbo rinkoje; balandžio 23 d. – kontaktinis informacinis renginys Airijoje „Susikrauk lagaminą į Lietuvą“, kuriame buvo supažindinta su grįžtamosios migracijos projektu „Gal į Lietuvą?“ ir pristatytos Lietuvos darbo rinkos tendencijos; balandžio 24 d. dalyvauta šeimų sporto šventėje Airijoje, kurioje susirinkę lietuviai buvo konsultuoti jiems aktualiais klausimais apie Lietuvos darbo rinką, laisvas darbo vietas ir persikvalifikavimo galimybes, gegužės 28–29 d. – Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės 75-mečio šventėje, kurioje susirinkę asmenys buvo konsultuoti apie galimybes Lietuvos darbo rinkoje; birželio 9 d. su partneriais MIC „Renkuosi Lietuvą“ – nuotolinis seminaras apie galimybes grįžtantiems į Lietuvą, darbo rinkos naujausias tendencijas ir Užimtumo tarnybos teikiamas paslaugas; birželio 25–26 d. dalyvauta susitikimuose su Anglijoje ir Škotijoje gyvenančiomis lietuvių bendruomenėmis, pristatytas grįžtamosios migracijos projektas „Gal į Lietuvą?“ ir konsultuota grįžimo į Lietuvą, persikvalifikavimo ir kompetencijų pripažinimo klausimais, liepos 1–3 d. – Šokių šventėje 2022 m. Filadelfijoje (JAV), kurioje buvo konsultuoti užsienyje gyvenantys lietuviai apie Lietuvos darbo rinką, galimybes joje ir naujausias tendencijas, liepos 14–17 d. – XI Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse Druskininkuose, kuriose visas 4 dienas vyko konsultacijos ir diskusijos apie šalies darbo rinką, grįžimo į Lietuvą galimybes ir integracijos klausimus; lapkričio 11 d. – kontaktinis informacinis renginys *Castelló de Rugat* miestelyje (Ispanijoje) „Seni mitai, naujos darbo vietos“, kuriame buvo supažindinta su iniciatyva „Gal į Lietuvą?“, jos veiklomis ir Užimtumo tarnybos paslaugomis, kuriomis gali pasinaudoti grįžtantys į Lietuvą; lapkričio 12 d. dalyvauta Visuotiniame Valensijos (Ispanijos Karalystė) lietuvių bendruomenės susirinkime, kuriame buvo pristatytas projektas „Gal į Lietuvą?“, Užimtumo tarnybos paslaugos grįžtantiems ir darbo rinkos tendencijos Lietuvoje. Susirinkę buvo konsultuoti jiems aktualiais klausimais apie grįžimo galimybes, persikvalifikavimą, paklausias profesijas Lietuvoje ir laisvas darbo vietas tiek didžiuosiuose miestuose, tiek regionuose.

Organizuotose darbdavių mugėse ir kituose darbo paieškos projektuose nuotoliniu būdu ir (arba) gyvai užsienyje dalyvavusių (apsilankiusių) asmenų skaičius siekė 249 – tiek individualių konsultacijų suteikta renginių metu. 2022 m. projektas pristatytas gyvai apie 3 100 asmenų auditorijai.

Didinant informacijos pasiekiamumą 2022 m. buvo **atlikta 19 informacijos sklaidos veiksmų, orientuotų į grįžusius ir atvykusius į Lietuvą asmenis** (reklama lrt.lt portale, reklamos „Mets“ socialiniame tinkle „Facebook“, straipsnio reklama užsienio lietuvių skaitomame naujienų portale, vaizdinė reklama „Facebook“ ADS reklamos kanale). Aktualiausia informacija, kurios ieškojo ir teiravosi apie grįžimą svarstantys lietuviai: ar asmuo Lietuvoje ras darbą, ar šalyje yra darbų ne už minimalų darbo užmokestį, kaip grįžusieji gali keisti kvalifikaciją ar ją kelti. Užsienyje gyvenantys lietuviai domėjosi persikvalifikavimo, stažuotčių ir kompetencijų pripažinimo galimybėmis Užimtumo tarnyboje. 2022 m. socialiniame tinkle „Facebook“ iniciatyvos puslapį arba informaciją, susijusią su iniciatyva, matė 115 865 asmenys, o patį „Facebook'o“ puslapį aplankė 4 169 asmenys. Iniciatyvos interneto svetainėje www.galilietuva.lt 2022 m. buvo pavišinta 3 500

patrauklių laisvų darbo vietų, atrinktų tikslinei auditorijai – lietuviams, gyvenantiems užsienyje, kurių mėnesinis darbo užmokestis prasideda nuo 2 000 Eur (neatskaičius mokesčių).

Į projekto „Gal į Lietuvą?“ veiklas įtrauktos naujos institucijos ir lietuvių atstovybės užsienyje. 2022 m. vasario 23 d. vyko nuotolinis renginys užsienyje gyvenantiems lietuviams, kuriame prezentacijas pristatė pranešėjai iš ŠMSM bei Studijų kokybės vertinimo centro. Projekto „Gal į Lietuvą?“ veiklos gyvų renginių užsienyje metu buvo vykdomos kartu su MIC „Renkuosi Lietuvą“, Švietimo mainų paramos fondu, URM Globalios Lietuvos departamentu, Lietuvos Respublikos ambasadomis Airijoje, Vašingtone, Londone, Valensijos lietuvių bendruomene ir Lietuvos konsulu Valensijoje Aleksandru Kudaba. Projektas „Gal į Lietuvą?“ ir jo veiklos buvo pristatytos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos posėdyje ir International House Vilnius informaciniame susirinkime. 2022 m. buvo užmegzti kontaktai su Norvegijos lietuvių bendruomenėmis.

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIMIN) 2022 m. atliko viešąjį Bendradarbiavimo su užsienio lietuvių profesionalais plėtros paslaugų pirkimą. **Jį laimėjo ir paslaugas suteikė VŠĮ „Global Lithuanian Leaders“, su kuria 2022 m. gegužės 2 d. buvo pasirašyta paslaugų viešojo pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 8-106, pagal kurią įsigytos šio bendradarbiavimo su užsienio lietuvių profesionalais paslaugos:**

- užsienio lietuvių profesionalų kontaktų užmezgimas ir sąrašo atnaujinimas, profesionalų tinklo plėtra, atsižvelgiant į EIMIN prioritetines ekonominio atstovavimo arba verslo konsultacijoms aktualias rinkas, profesionalų įtraukimas į Eksporto klubų veiklą;
- informacijos sklaida pasitelkiant užsienio lietuvių profesionalus;
- užsienio lietuvių profesionalų pasitelkimas Lietuvos įmonių konsultacijoms tarptautiškumo ir eksporto plėtrai;
- verslo misijų, parodų ar mugių, kuriose dalyvavo arba prie jų rengimo prisidėjo užsienio lietuviai, organizavimas;
- užsienio lietuvių profesionalų pritraukimas į kontaktų paieškos sistemą;
- užsienio lietuvių profesionalų pasitelkimas teikiant konsultacines paslaugas, susijusias su Lietuvos Respublikos prekybos atstovybės steigimu Taivane (Taipėjuje).

VŠĮ „Global Lithuanian Leaders“ surado 313 naujų užsienio lietuvių profesionalų, įtraukė juos į 5 Eksporto klubo renginius, taip pat pasitelkdama užsienio lietuvių profesionalus paskelbė 30 informacinių pranešimų, siekdama pristatyti verslo galimybes Lietuvoje ir su tuo susijusius VŠĮ Inovacijų agentūros organizuojamus renginius (eksporto klubus, verslo misijas, parodas ir kt.), suteikė 30 konsultacijų Lietuvos įmonėms, suorganizavo užsienio lietuvių įsitraukimą į 5 verslo misijas, parodas, muges skirtingose valstybėse, įtraukė 45 užsienio lietuvių profesionalus į kontaktų paieškos sistemą, suteikė 10 valandų konsultacijų, susijusių su Lietuvos Respublikos prekybos atstovybės steigimu Taivane (Taipėjuje).

2. IMIGRACIJOS SRITIS

VRM, vykdydama Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 5.3.6 priemonę, atsižvelgdama į Verslo tarybos, kurią sudaro Lietuvos pramonininkų konfederacija, asociacija „Investors' Forum“, Lietuvos darbdavių konfederacija ir Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, 2021 m. rugsėjo 24 d. raštu „Dėl migracijos procesų tobulinimo“ pateikęs pasiūlymus, kuriuos įgyvendinus būtų tobulinami migracijos procesai, kartu su kitomis suinteresuotomis institucijomis **parengė Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pataisas, kurias Seimas priėmė 2022 m. birželio 30 d.** Šiais pakeitimais sutrumpinti leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) išdavimo terminai, palengvinta užsieniečių galimybė gauti leidimą laikinai gyventi darbo, studijų, šeimos susijungimo pagrindu (panaikintas patvirtintų įmonių sąrašas; kreipiantis dėl leidimo laikinai gyventi darbo pagrindu, kai užsieniečio profesija įtraukta į trūkstančių profesijų sąrašą, užsieniečiui pakanka atitikti vieną iš sąlygų – turėti reikiamą kvalifikaciją arba vienų metų per pastaruosius 3 metus darbo patirtį, arba darbdavys turi įsipareigoti mokėti atitinkamą mėnesį

darbo užmokestį; numatyta galimybė įdarbinti užsieniečių pagal laikinojo darbo sutartį, kai įmonė įtraukta į Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tvarkomą Laikino įdarbinimo įmonių sąrašą; užsieniečiams, Lietuvoje užbaigusiems studijas arba formaliojo mokymo programą, sudaryta galimybė paprastesnėmis sąlygomis gauti leidimą laikinai gyventi darbo pagrindu ilgesnį laikotarpį – 10 metų po studijų ar mokymų užbaigimo; panaikintas apribojimas užsieniečiams studentams dirbti 20 valandų per savaitę, aukštos kvalifikacijos darbuotojams neliko reikalavimo kreiptis į Užimtumo tarnybą dėl sprendimo, jog užsieniečio darbas atitinka Lietuvos darbo rinkos poreikius, priėmimo ir nustatyti mažesni reikalavimai dėl darbo užmokesčio, taip pat atsisakyta pareigos kreiptis į Migracijos departamentą norint pakeisti darbo funkciją, o Migracijos departamento leidimas pakeisti darbdavį reikalingas tik tada, kai užsienietis ketina pakeisti darbdavį per pirmuosius teisėto darbo metus; numatyta galimybė aukštos kvalifikacijos darbuotojams dirbti pas kitą darbdavį, jeigu nenutraukiami santykiai su ankstesniu darbdaviu, supaprastintos leidimo laikinai gyventi išdavimo sąlygos startuoliams – leidimai laikinai gyventi išduodami 2 ir keičiami 3 metams (anksčiau buvo 1 + 1 + 1 + 2 metai), taip sumažinant administracinę naštą programos įgyvendintojams ir padarant programą patrauklesnę startuolių kūrėjams, kartu numatyta, kad leidimus laikinai gyventi startuolių pagrindu gali gauti tik tie užsieniečiai, kurie jau kuria inovatyvų verslą savo šalyje, o ne tik planuoja pradėti jį kurti Lietuvoje; taip pat iki 4 asmenų apribotas programos dalyvių skaičius iš vieno startuolio.

Be to, Seimas 2022 m. birželio 30 d. priėmė VRM parengtas **Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo pataisas**, kuriose numatyta užsieniečiams studentams taikyti 50 proc. nuolaidą valstybės rinkliavai už prašymo išduoti arba pakeisti leidimą gyventi priėmimą, nagrinėjimą, sprendimų priėmimą ir leidimo gyventi išdavimą bendra tvarka, o užsieniečiams, kurie Lietuvos Respublikoje užbaigė studijas arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus, – taikyti vienkartinį atleidimą nuo valstybės rinkliavos už leidimo gyventi išdavimą arba pakeitimą bendra tvarka.

2022 m. kovo 9 d. įsigaliojusiame **Dalyvaujančių tarptautinėse operacijose, pratybose ir kituose renginiuose užsieniečių, taip pat išlaikytinių pažymėjimų išdavimo tvarkos apraše**, patvirtintame Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2022 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 1V-161 „Dėl Dalyvaujančių tarptautinėse operacijose, pratybose ir kituose renginiuose užsieniečių, taip pat išlaikytinių pažymėjimų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta prašymo išduoti ar pakeisti dalyvaujančio tarptautinėse operacijose, pratybose ir kituose renginiuose užsieniečio, taip pat išlaikytinio pažymėjimą (toliau – Statuso pažymėjimas) pateikimo tvarka. Statuso pažymėjimai išduodami dalyvaujantiems tarptautinėse operacijose, pratybose ir kituose renginiuose kitų valstybių karinėms pajėgoms priskirtiems civiliams tarnautojams bei rangovams (fiziniams asmenims, rangovų darbuotojams), taip pat išlaikytiniams, atvykusiems gyventi į Lietuvos Respubliką ilgiau nei 3 mėnesius per pusę metų. Prašymus išduoti arba pakeisti Statuso pažymėjimą Migracijos departamentui per Lietuvos migracijos informacinę sistemą (toliau – MIGRIS) teikia Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija. Statuso pažymėjimas prilyginamas leidimui laikinai gyventi. 2022 m. išduotas 41 statuso pažymėjimas.

Nuo 2022 m. kovo 23 d., įsigaliojus Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymo Nr. 1V-218 „Dėl asmenų, kurie perkeliami dirbti į Lietuvos Respubliką iš Rusijos Federacijos ar Baltarusijos Respublikos“ nuostatoms, palengvintos atvykimo sąlygos užsieniečiams, atvykstantiems dirbti į Lietuvą iš Baltarusijos Respublikoje (toliau – Baltarusija) įsteigtų ir veiklą į Lietuvą perkėlusių įmonių pagal EIMIN sudarytus sąrašus. Perkeliama darbuotojai ir jų šeimos nariai turi teisę dirbti ir yra atleidžiami nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti Lietuvos Respublikoje arba gauti Užimtumo tarnybos sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams nuo prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi pateikimo dienos. Išduodant leidimus laikinai gyventi perkeliama darbuotojų šeimos nariams netaikomi reikalavimai būti pragyvenusiems Lietuvos Respublikoje pastaruosius 2 metus, turėti ne mažiau kaip vienus metus galiojantį leidimą laikinai gyventi ir turėti pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje.

Užsieniečių registro nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 17 d. nutarimu Nr. 968 „Dėl Užsieniečių registro nuostatų patvirtinimo“, **įteisintas interesų Lietuvoje turinčio užsieniečio kodas (toliau – ILTU kodas)**. Registrų ar informacinių sistemų tvarkytojams numatyta pareiga tvarkomus užsieniečių duomenis teikti Užsieniečių registrui. Migracijos departamentas pradėjo teikti naują paslaugą užsieniečiams, kurie neįregistruoti Užsieniečių registre ir turi ekonominių ir (arba) socialinių interesų ir (arba) prievolių Lietuvos Respublikoje gauti, – užsieniečių prašymu suteikia jiems ILTU kodą.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras 2022 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1V-799 „Dėl Skaitmeninio leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ **patvirtino skaitmeninio leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje formą ir išdavimo tvarką**. Skaitmeninio leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimas leis supaprastinti ir pagreitinti migracijos procedūrą Ukrainos karo pabėgėliams, kurie kreipiasi dėl laikinosios apsaugos suteikimo, arba dėl leidimo laikinai gyventi laikinosios apsaugos pagrindu pakeitimo. Skaitmeniniai leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje bus išduodami Ukrainos karo pabėgėliams, kuriems suteikta laikinoji apsauga, t. y. jiems nebus išduodamos plastikinės leidimų laikinai gyventi kortelės. Siekiant teikti šią paslaugą, buvo atlikti būtini MIGRIS pakeitimai.

Siekiant užtikrinti, kad į šalį neatvyktų Lietuvai priešiškų užsienio valstybių piliečiai, galintys kelti grėsmę nacionaliniam saugumui ir viešajai tvarkai, buvo **priimti vidaus reikalų ministro įsakymų, reglamentuojančių leidimų laikinai ar nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo laikinai ar nuolat gyventi šalyje kortelės išdavimo ar pakeitimo, vizos išdavimo tvarką, pakeitimai**. Užsieniečiai (vyresni nei 18 metų), kurie atitinka Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento patvirtintame sąraše nustatytą užsieniečio kategoriją, pateikdami prašymą dėl leidimo laikinai ar nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo ar pakeitimo, Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo laikinai ar nuolat gyventi šalyje kortelės išdavimo ar pakeitimo, nacionalinės vizos išdavimo, turi užpildyti Migracijos departamento parengtą klausimyną. Prašymas nepriimamas, jeigu užsienietis atsisako užpildyti klausimyną arba atsisako atsakyti į visus klausimyne pateiktus klausimus.

2022 m. VŠĮ Inovacijų agentūra gavo ir įvertino 183 užsienio startuolių (inovatyvių verslų), pageidaujančių dalyvauti „Startup Visa Lithuania“ programoje ir perkelti savo startuolio veiklą į Lietuvą, paraiškas. **Pasinaudojus programa, 2022 m. Lietuvoje įsteigta 10 startuolių įmonių**. Nuo „Startup Visa Lithuania“ programos pradžios, t. y. nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d., Lietuvoje įsteigta iš viso 100 startuolių įmonių. Daugiausia paraiškų 2022 m. sulaukta iš Irano Islamo Respublikos, Rusijos Federacijos (toliau – Rusija), Baltarusijos, Indijos Respublikos (toliau – Indija), Turkijos Respublikos (toliau – Turkija) piliečių. Pažymėtina, kad didžiosios dalies paraiškų, gautų iš Rusijos ar Baltarusijos piliečių, apsvarsčius nebuvo įmanoma priimti vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. birželio 28 d. nutarimu „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“. Taip pat sulaukta paraiškų iš Egipto Arabų Respublikos, Nigerijos Federacinės Respublikos (toliau – Nigerija), Japonijos, Brazilijos Federacinės Respublikos, Ganos Respublikos, Australijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Korėjos Respublikos, Šri Lankos Demokratinės Socialistinės Respublikos (toliau – Šri Lanka) ir kt.

Reaguojant į aukštą pridėtinę vertę kuriančių specialistų trūkumą, 2022 m. liepos 12 d. **patvirtinta EIMIN transformacijos ir konkurencingumo plėtros programos pažangos priemonė** Nr. 05-001-01-15-02 „Skatinti talentų ir kompetencijų pasiūlą pažangiai ekonomikai“ papildyta veikla dėl finansinių paskatų priemonių, kurias taikant siekiama pritraukti reikiamų specialistų iš užsienio, sukūrimo ir įgyvendinimo. EIMIN pasiūlymu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje (toliau – SADM) buvo parengtas Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo pakeitimo projektas ir papildytas nuostatomis, sudarančiomis palankesnes sąlygas į Lietuvą grįžti aukštos kvalifikacijos diasporai ir atvykti aukštos kvalifikacijos užsieniečiams (įstatymą Seimas priėmė 2022 m. gegužės 19 d.).

Atsižvelgiant į 2022 m. birželio 30 d. priimto įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pataisas, kuriomis buvo papildyta aukštos profesinės kvalifikacijos sąvoka, nustatanti, kad aukšta

profesine kvalifikacija galėtų būti laikoma ir ne mažiau kaip 3 metų profesinė patirtis per pastaruosius 7 metus, lygiavertė aukštojo mokslo kvalifikacijai ir kuri yra būtina informacinių technologijų ir ryšių technologijų paslaugų srities vadovams ir informacinių technologijų ir ryšių technologijų specialistams darbdavio įsipareigojime įdarbinti užsieniečių pagal darbo sutartį arba darbo sutartyje nurodytai profesijai ar sektoriui, Vyriausybė 2022 m. rugsėjo 14 d. **pakeitė Profesinės patirties prilyginimo aukštojo mokslo kvalifikacijai ir tai patvirtinančio dokumento išdavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 22 d. nutarimu Nr. 211 „Dėl profesinės patirties prilyginimo aukštojo mokslo kvalifikacijai ir tai patvirtinančio dokumento išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“** (toliau – Profesinės patirties prilyginimo aukštojo mokslo kvalifikacijai ir tai patvirtinančio dokumento išdavimo tvarkos aprašas). Iki tol aukšta profesinė kvalifikacija buvo laikoma tik kvalifikacija, kurią liudija aukštojo mokslo diplomas arba ne mažiau kaip 5 metų profesinė patirtis, lygiavertė aukštojo mokslo kvalifikacijai, ir kuri yra būtina profesijai ar sektoriui, nurodytam darbdavio įsipareigojime įdarbinti užsieniečių pagal darbo sutartį arba darbo sutartyje.

Minėtais teisės aktų pakeitimais buvo praplėstos galimybės darbdaviams pritraukti aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečius – informacinių technologijų ir ryšių technologijų paslaugų srities vadovus ir informacinių technologijų ir ryšių technologijų specialistus, kurių aukštą profesinę kvalifikaciją gali liudyti ne trumpesnė nei 3 metų profesinė patirtis, kuri įgyta per pastaruosius 7 metus. Atitinkamai praplėstos galimybės aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečiams, neturintiems aukštojo mokslo diplomo, tačiau turintiems 3 metų pirmiau nurodytos srities profesinę patirtį, gauti leidimą laikinai gyventi (ES mėlynąją kortelę), kai užsienietis Lietuvos Respublikoje ketina dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą.

2022 m. EIMIN buvo pateiktas 171 prašymas dėl užsieniečių profesinės patirties prilyginimo aukštojo mokslo kvalifikacijai, vadovaujantis Profesinės patirties prilyginimo aukštojo mokslo kvalifikacijai ir tai patvirtinančio dokumento išdavimo tvarkos aprašo nuostatomis. 161 trečiųjų šalių piliečiui jų valstybėse įgyta 5 ar 3 metų profesinė patirtis buvo prilyginta aukštojo mokslo kvalifikacijai ir išduotas tai patvirtinantis dokumentas. Užsieniečiai siekia įsidarbinti pagal Lietuvoje trūkstamas profesijas, kurių daugumą sudaro profesijos, susijusios su IRT sritimi (inžinierius programuotojas, programinės įrangos testuotojas, programuotojas, kompiuterinių žaidimų programų kūrėjas, kompiuterinių sistemų inžinierius ir kt.).

Norintiems Lietuvoje dirbti pagal reglamentuojamą profesiją ar laikinai ir kartais teikti paslaugas taikomos profesinių kvalifikacijų pripažinimo sąlygos ir principai, įtvirtinti Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme. Tokiu būdu **ES ir trečiųjų šalių piliečiai, profesines kvalifikacijas įgiję ES ar trečiosiose šalyse, gali dirbti pagal tą pačią reglamentuojamą profesiją, kurios kvalifikaciją jis laikomas turinčiu kilmės valstybėje.**

Užimtumo tarnyba, siekdama derinti darbo jėgos pasiūlos atitiktį paklausai, kiekvienais metais rengia **Profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis** (toliau – Trūkstamų profesijų sąrašas). Pagal šiuo metu galiojančias teisės aktų nuostatas Trūkstamų profesijų sąrašas Užimtumo tarnybos direktoriaus įsakymu tvirtinamas vieniems kalendoriniams metams. Vadovaujantis įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 57¹ straipsnio 2 dalimi, Trūkstamų profesijų sąrašas gali būti patikslintas vieną kartą per metus.

Užimtumo tarnyba, išnagrinėjusi kiekvienos profesijos situaciją darbo rinkoje, parengė Trūkstamų profesijų sąrašo projektą 2022 metams. Siekdama kuo objektyviau įvertinti šalyje trūkstamas profesijas, Užimtumo tarnyba dėl pateiktų profesijų susiejimo su giminiškomis profesijomis pagal Lietuvos profesijų klasifikatorių bendradarbiavo su EIMIN ir kartu atnaujino šį sąrašą. Užimtumo tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. V-457 patvirtintame **Trūkstamų profesijų sąrašė 2022 metams nurodytos 163 profesijos, iš kurių 58 profesijos priklausė statybos sektoriui, 93 – pramonės sektoriui, 4 – paslaugų sektoriui ir 8 – žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriui.**

Pažymėtina, kad 2022 m. Užimtumo tarnyba **išdavė 23 260 dokumentų, leidžiančių užsieniečiams iš trečiųjų šalių dirbti Lietuvos Respublikoje**, iš jų: 12 515 leidimų dirbti Lietuvos Respublikoje ir 10 745 sprendimus dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams. Tai sąlygojo aplinkybė, kad 2022 m. nustatyta kvota paslaugų sektoriuje pagal Trūkstatų Lietuvos Respublikoje profesijų pagal ekonominės veiklos rūšis sąrašą baigėsi vėliau nei nustatytoji 2021 m. (kvotos pasibaigimo datos: 2022 m. rugpjūčio 26 d. ir 2021 m. gegužės 20 d.), todėl nagrinėjamu (2022 m.) laikotarpiu buvo gauta mažiau darbdavių prašymų dėl leidimų dirbti išdavimo paslaugų sektoriuje nurodytas profesijas turintiems užsieniečiams.

Daugiausiai **leidimų dirbti Lietuvos Respublikoje ir sprendimų dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams** buvo išduota paslaugų sektoriaus įmonėms (88 proc.), pramonės sektoriaus – 6 proc., statybos sektoriaus – 5 proc., žemės ūkio, miškininkystės, žuvininkystės sektoriaus – 1 proc. Lietuvoje 2022 m. daugiausiai užsieniečių ketino įsidarbinti tarptautinio krovinių vežimo transporto priemonės vairuotojais, virėjais, maisto pusegminių ruošėjais, elektromonteriais, taip pat pakavimo įrangos operatoriais, staliais, vairuotojais ekspeditoriais.

Per septynis 2022 m. mėnesius **priimti 293 sprendimai dėl užsieniečio aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujančio darbo atitikties**.

Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d. į Užimtumo tarnybą dėl sprendimo dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams priėmimo kreipėsi 5 laikinojo įdarbinimo įmonės: UAB „Fajus“, UAB „Innovation projects“, UAB „Altoras“, UAB „Auksinės AAA“, MB „Raisila“. Nurodytoms laikinojo įdarbinimo įmonėms priimti 35 teigiami sprendimai dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams tarptautinio krovinių vežimo transporto priemonės vairuotojo (34 sprendimai) bei suvirintojo dujomis ir elektra darbo funkcijoms atlikti 26 Baltarusijos, 4 Rusijos, 4 Indijos ir vienam Tadžikistano Respublikos piliečiui.

2022 m. Europos migracijos tinklas Lietuvoje prisidėjo ruošiant teminį pranešimą [Tarptautinių tyrėjų pritraukimas ir išlaikymas](#). Šis pranešimas yra prieinamas Europos migracijos tinklo Lietuvoje interneto svetainėje www.emn.lt.

2022 m. MIC „Renkuosi Lietuvą“ teikė informaciją ir konsultacijas į Lietuvą atvykti norintiems užsienio šalių piliečiams. Nuo 2022 m. vasario 24 d. buvo pradėta teikti pagalba ir informacija apie atvykimą (konsultacijos, nuotoliniai seminarai, informaciniai vienlapiai, susisteminta informacija apie atvykimą ir DUK trimis kalbomis) pabėgėliams iš Ukrainos.

3. PRIEGLOBSČIO (TARPTAUTINĖS APSAUGOS) SRITIS. LAIKINOJI APSAUGA

2022 m. sausio 1 d. įsigaliojo įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimai, pagal kuriuos įvestos karo padėties, nepaprastosios padėties, taip pat paskelbtos ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio metu užsieniečiai sprendimus dėl prieglobsčio nesuteikimo **gali skųsti 2 teisminėms instancijoms** (pagal nuo 2021 m. rugpjūčio 12 d. galiojusius įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimus šie sprendimai buvo skundžiami Migracijos departamentui ir apygardos administraciniam teismui).

2022 m. liepos 15 d. įsigaliojus **įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimams**, neteisėtiems migrantams ir prieglobsčio prašytojams, kurie neteisėtai kirto sieną įvestos karo padėties, nepaprastosios padėties, taip pat paskelbtos ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio metu, **suteikta teisė dirbti arba imtis savarankiškos užimtumo veiklos praėjus 12 mėnesių nuo užsieniečio užregistravimo MIGRIS dienos**, naudotis Užimtumo tarnybos teikiamomis informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo įdarbinant paslaugomis, dalyvauti tarptautinių ir NVO vykdomose profesinės kvalifikacijos įgijimo ar tobulinimo, užimtumo skatinimo programose, kurios padeda pasirengti darbo rinkai. Jeigu prieglobsčio prašytojai ir užsieniečiai, įgiję teisę dirbti, dėl objektyvių priežasčių neturi mokėjimo sąskaitos, darbo užmokestis ir kitos su darbo santykiais susijusios išmokos, taip pat dienpinigiai ir

komandiruotės išlaidų kompensacijos gali būti mokami grynaisiais pinigais. Šio įstatymo nuostatomis įgyvendinti Migracijos departamentas atliko reikiamus MIGRIS atnaujinimus, išdavė 397 užsieniečio registracijos pažymėjimus, suteikiančius teisę dirbti.

2022 m. gruodžio 28 d. pakeistas **Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131 „Dėl Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“**, kuriame detalizuota prieglobsčio panaikinimo procedūra, patikslintos nuostatos dėl įrašo užsieniečio registracijos pažymėjime (nurodomas pagrindas, kuriuo užsienietis turi teisę dirbti) ir numatyta išrašyto užsieniečio registracijos pažymėjimo įteikimo vieta.

Siekiant įgyvendinti 2021 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2303 dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 439/2010, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2022 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. 1V-695 „Dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros“ patvirtintas **nacionalinis ekspertų prieglobsčio pagalbos rezervas**. Kandidatus į šį rezervą pagal nustatytus reikalavimus atrinko Migracijos departamentas.

Migracijos departamentas, vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 22 d. nutarimo Nr. 628 „Dėl Užsieniečių perkėlimo į Lietuvos Respublikos teritoriją“ nuostatas, 2022 m. į Lietuvą iš Maltos perkėlė po vieną Kamerūno Respublikos (toliau – Kamerūnas) (prieglobstis nesuteiktas) ir Eritrėjos pilietį (suteikta papildoma apsauga). Vykdydamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugpjūčio 25 d. nutarimo Nr. 682 „Dėl Afganistano Islamo Respublikos piliečių perkėlimo į Lietuvos Respubliką ir apgyvendinimo Lietuvos Respublikoje“ nuostatas, Migracijos departamentas 2022 m. į Lietuvos Respubliką perkėlė iš Kosovo Respublikos 20 afganistaniečių, dirbusių su Lietuvos kariuomene (iki 2022 m. rugsėjo 7 d. visiems suteiktas pabėgėlio statusas Lietuvos Respublikoje).

Europos migracijos tinklas Lietuvoje parengė **studiją „Tarptautinės apsaugos prašytojų integracija į darbo rinką“** ir prisidėjo ruošiant šiuos teminius pranešimus:

- Apgyvandinimo pajėgumų valdymas tarptautinės apsaugos kontekste;
- Susitarimai dėl laikinosios apsaugos gavėjų apgyvendinimo ir būsto;
- Laikinosios apsaugos gavėjų prieiga prie paslaugų;
- Tarptautinės apsaugos gavėjų antrinis judėjimas;
- Laikinosios apsaugos direktyvos taikymas.

2022 m. birželio 1 d. **įsigaliojo Užimtumo įstatymo pakeitimai**, kuriais buvo sudaryta galimybė Užimtumo tarnybai teikti tarpininkavimo paslaugas prieglobsčio prašytojams, turintiems teisę dirbti ir ketinantiems dirbti Lietuvos Respublikoje pagal darbo sutartį.

2022 m. pakeistas teisinis reguliavimas, susijęs su **atstovo pagal įstatymą vaikui skyrimu** – nelydimi nepilnamečiai įgijo teisę būti globojami ne tik Pabėgėlių priėmimo centre (toliau – PPC), bet ir turėti fizinį atstavą; pakeitus įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 32 straipsnį užtikrinta visų nepilnamečių teisė į ugdymą – nurodytas bendras 3 mėnesių terminas, per kurį atvykusiam iki 18 metų asmeniui privaloma užtikrinti teisę į mokslą, taip pat nustatyta teisė į ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą.

Siekiant **įgyvendinti Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (toliau – PMIF) 2014–2020 metų nacionalinės programos** (toliau – NP) programavimo metu Politinio dialogo iškeltus tikslus prieglobsčio srityje – tobulinti prieglobsčio procedūras Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie VRM (toliau – VSAT) Užsieniečių registracijos centre (toliau – URC) ir pasienio punktuose, gerinti prieglobsčio prašytojų priėmimo ir gyvenimo sąlygas, suteikti jiems daugiau žinių apie savo teises ir pareigas, pagerinti jų adaptaciją ir sustiprinti jų pradines pozicijas integracijos procese, buvo toliau įgyvendinami 8 projektai, kurių metu teikiamos įvairios paslaugos prieglobsčio prašytojams (socialinės, teisinės, psichologinės, vertimo paslaugos, teikiama parama rūbais, maistu, higienos priemonėmis), buvo tobulinamos prieglobsčio procedūros bei statistinių duomenų rinkimo ir analizės sistemos, renkama informacija apie prieglobsčio prašytojų kilmės šalis, vykdoma priėmimo sąlygų ir prieglobsčio procedūrų įgyvendinimo stebėseną, įgyvendinamas

PPC I ir II korpusų pastatų stogų šiltinimo projektas. Vykdoma priėmimo sąlygų bei prieglobsčio procedūrų įgyvendinimo stebėseną ir teikiamos rekomendacijos, siekiant pagerinti prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų ir prieglobsčio procedūrų įgyvendinimą, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamiems asmenims; nešališkai ir objektyviai vertinama, ar institucija, atsakinga už prieglobsčio prašytojų priėmimą ir prieglobsčio procedūrų įgyvendinimą, laikosi ES normų bei tarptautinių įsipareigojimų.

Pažymėtina, kad Baltarusijos režimo organizuotas neteisėtų migrantų antplūdis į Lietuvą ir Rusijos pradėtas karas prieš Ukrainą **įtakojo migracijos valdymo pokyčius Lietuvoje**. Neteisėtos migracijos krizė rekordiškai pakeitė užsieniečių, prašiusių prieglobsčio Lietuvoje, skaičių, reikėjo operatyviai užtikrinti migrantų priėmimo sąlygas ir užtikrinti pagrindines jų teises, taip pat stengtis užtikrinti tinkamas Ukrainos pabėgėlių priėmimo ir gyvenimo sąlygas Lietuvoje.

Gerinant prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygas nupirka baldų ir įrangos PMIF projekto įgyvendinimo metu suremontuotam prieglobsčio prašytojų bendrabučiui Pabradės URC, šalia bendrabučio atlikti poilsio ir užimtumo zonos įrengimo darbai. Įgyvendinant PMIF projektą prisidėta prie humanitarinių paketų neteisėtai per sieną bandantiems patekti asmenims, rezervo VSAT sukūrimo. PPC įrengtas neįgaliųjų pandusas prie administracijos pastato.

Siekiant užtikrinti prieglobsčio prašytojų teises į vertimą, valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir informavimą apie prieglobsčio procedūrą Lietuvoje, jų teises, pareigas, suteiktos antrinės 203 teisinės ir 102 vertimo paslaugos 185 asmenims, gyvenantiems VSAT laikino apgyvendinimo vietose. 2022 m. laikino apgyvendinimo vietose suteiktos 798 psichologinės konsultacijos.

2022 m. sausio mėnesį **laikinojo apgyvendinimo vietose buvo apgyvendinta 3 100 neteisėtai atvykusių migrantų** – visiems iš įvairių institucijų suformuotų mobiliųjų komandų darbuotojai suteikė vienokią ar kitokią pagalbą. Laikinojo apgyvendinimo vietose buvo organizuojamas migrantų užimtumas ir teikiama psichosocialinė ir humanitarinė pagalba Pabradės, Medininkų, Kybartų URC bei Naujininkų PPC (RUKLOS PPC – teikta humanitarinė pagalba maisto produktais ir drabužiais); laikinojo apgyvendinimo vietose paslaugas teikė Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos (toliau – LRKD) psichologai, vertėjai, užimtumo specialistai, socialiniai konsultantai, logistikos specialistai ir medicinos specialistė-akušė. Stovyklose buvo organizuojamos lietuvių ir anglų kalbų pamokos, užsiėmimai vaikams, rankdarbių būreliai moterims, choro pamokos, sporto užsiėmimai vyrams ir moterims. Visą veiklos vykdymo laikotarpį buvo organizuojama parama, ieškoma rėmėjų, kurių dėka migrantams buvo teikiama humanitarinė pagalba drabužiais, maistu, higienos priemonėmis. 2022 m. humanitarinę pagalbą gavo 3 100 asmenų.

Prasidėjus karui Ukrainoje, 2022 m. vasario 26 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymas Nr. 1V-143 „Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centrų veiklos ir šių užsieniečių apgyvendinimo“. Pirmasis Ukrainos piliečių ir jų šeimos narių registracijos centras buvo atidarytas Alytuje. Šis centras buvo aprūpintas reikiama technika ir įranga, reikalinga iš Ukrainos dėl karo atvykstančių asmenų registracijai. Po savaitės buvo įrengti registracijos centrai Marijampolėje ir Vilniuje, vėliau – Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje. Vyko intensyvus darbas, susijęs su užregistruotų asmenų duomenų apdorojimu, – atlikti reikiami atnaujinimai MIGRIS sistemoje, sudarytos galimybės kaupti duomenis apie atvykusių asmenų profesiją, išsilavinimą, pažeidžiamumą, ligas ir kitus požymius, siekiant, kad visos institucijos galėtų operatyviai naudoti duomenis ir organizuoti paslaugas ukrainiečiams, sukurtos sąsajos su Valstybės duomenų agentūros bei kitų institucijų sistemomis. Užregistruotam užsieniečiui iš karto buvo išduodamas registraciją patvirtinantis dokumentas (pažyma), kuriame nurodytas užsieniečio vardas (vardai), pavardė (pavardės), gimimo data, interesų Lietuvoje turinčio užsieniečio kodas (ILTU) ir elektroninės sveikatos istorijos (ESI) numeris. Iki 2022 m. gruodžio 31 d. registruoti 72 496 ukrainiečiai (ir jų šeimų nariai), priimti 68 352 sprendimai išduoti leidimą laikinai gyventi, iš jų – 66 027 laikinosios apsaugos pagrindu, 2 325 – humanitariniu pagrindu, priimti 39 sprendimai atsisakyti išduoti leidimą laikinai gyventi.

2022 m. kovo 4 d. priėmus ES Tarybos įgyvendinimo sprendimą (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas ir pradėdama taikyti laikinąją apsaugą, **Vyriausybė 2022 m. kovo 16 d. priėmė nutarimą Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo“**.

2022 m. vasario 28 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įsakymas Nr. 1V-145 „Dėl nacionalinių vizų, leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, užsieniečio registracijos pažymėjimų išdavimo, užsieniečių teisės dirbti Lietuvos Respublikoje ir sveikatos priežiūros paslaugų“, kuriame buvo numatytos palengvintos atvykimo, įsidarbinimo sąlygos Ukrainos piliečiams, jų šeimos nariams ir asmenims be pilietybės, gyvenantiems Ukrainoje, pasitraukusiems iš Ukrainos į Lietuvos Respubliką dėl Rusijos karinių veiksmų Ukrainoje, taip pat numatytas atleidimas nuo valstybės rinkliavos gaunant vizą ar leidimą laikinai gyventi, numatyta galimybė gauti sveikatos paslaugas.

Taip pat buvo parengtos **įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pataisos, kurias Seimas priėmė 2022 m. birželio 30 d.** Nustatyta, kad leidimas laikinai gyventi laikinosios apsaugos pagrindu užsieniečiui išduodamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytam laikotarpiui, kuris negali būti ilgesnis nei 2 metai, siekiant supaprastinti užsieniečių įsidarbinimą, jie atleisti nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti ar gauti Užimtumo tarnybos sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams, taip pat sudaryta galimybė verstis individualia veikla, naudotis Užimtumo įstatyme nustatytomis darbo rinkos paslaugomis ir užimtumo rėmimo priemonėmis. Patikslintos nuostatos dėl sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų gavimo, piniginių išmokų ir pašalpų, negalios nustatymo ir dėl kitų teisių, numatyti tam tikri palengvinimai dėl kitų teisės aktų nuostatų taikymo. Atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas dėl užsieniečių gyvenamosios vietos deklaravimo, nustatyta, kad tokie užsieniečiai gali būti įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą. Taip pat nustatyta galimybė fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie apgyvendina užsieniečius savanoriškai pasiūlytose apgyvendinimo vietose, skirti kompensacijas.

Siekdamas užtikrinti sklandų Ukrainos karo pabėgėliams išduotų leidimų laikinai gyventi laikinosios apsaugos pagrindu pakeitimą ir naujų leidimų išdavimą, Migracijos departamentas kartu su Asmens dokumentų išrašymo centru sukūrė ir įgyvendino skaitmeninio leidimo gyventi projektą. Pasirengta nuo 2023 m. pradžios Ukrainos karo pabėgėliams išdavinėti skaitmeninius leidimus laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje.

PPC 2022 m. pabaigoje sudarė 22 bendradarbiavimo sutartis su savivaldybių administracijomis dėl jų teritorijoje esančios viešosios infrastruktūros (šiuo metu tai mokyklų pastatai) naudojimo užsieniečiams apgyvendinti. Už apgyvendinimo vietų sukūrimą yra atsakingas Pabėgėlių priėmimo centras, kuris aprūpina objektą baldais, įranga ir kitu turtu. Apgyvendinimo vietos kuriamos bendradarbiaujant su savivaldybių administracijomis (jos yra atsakingos už objektų prijungimą prie tinklų ir minimalių komunalinių išlaidų padengimą, siekiant užtikrinti objekto parengtumą užsieniečių apgyvendinimui) ir NVO (kiekvienam objektui yra priskirta koordinuojanti NVO, kuri įsivertina, kaip prireikus būtų teikiamos paslaugos, maitinimas arba maisto paketai, higienos prekės).

Dauguma (54 proc.) iš Ukrainos pasitraukusių asmenų apsigyveno Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje (iš jų – dauguma Vilniuje, 30 proc. visų Lietuvoje esančių iš Ukrainos pasitraukusių asmenų). 34 proc. asmenų yra nepilnamečiai. **Iš Ukrainos pasitraukusiems asmenimis apgyvendinimas buvo suteikiamas neatlygintinai** (pabėgėliai buvo apgyvendinami savivaldybės arba valstybės turte arba fizinių arba juridinių asmenų pasiūlytose apgyvendinimo vietose), asmenys galėjo kreiptis informacine linija 1808. Per **VŠĮ „Stiprūs Kartu“** pasiūlytuose būstuose (fizinių ir juridinių asmenų) apgyvendinti 29 784 asmenys (44 proc. visų į Lietuvą iš Ukrainos pasitraukusių asmenų skaičiaus). 2022 m. kompensaciją už būsto suteikimą beveik 14 tūkst. užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos karinių veiksmų Ukrainoje, gavo apie 5 tūkst. fizinių ir juridinių asmenų (viename būste apgyvendinama vidutiniškai po 3 asmenis). Iš Ukrainos pasitraukusių gyventojų socialinei paramai mokėti ir administruoti 2022 m. iš Vyriausybės rezervo panaudota **35,4 mln. eurų**, iš kurių socialinei paramai (išmokoms, pašalpoms ir tikslinėms

kompensacijoms) ir paslaugoms panaudota 15,6 mln. tūkst. eurų, kitos išlaidos NVO veiklai, maitinimo kortelėms, kompensacijos fiziniams ir juridiniams asmenims perdavusiems būstą ukrainiečiams ir pan. Pažymėtina, kad 2022 m. iš Ukrainos pasitraukę asmenys sumokėjo apie 40 mln. eurų mokesčių Lietuvos valstybei.

2022 m. pabaigoje **Lietuvoje buvo registruota beveik 1,5 tūkst. be tėvų priežiūros iš Ukrainos atvykusių nepilnamečių**, dalis atvyko be artimųjų ar pažįstamų palydos, taip pat dalis buvo perkelta iš Ukrainos globos namų. Siekiant užtikrinti vaiko teises iš Ukrainos į Lietuvą atvykusiems be tėvų globos likusiems vaikams Lietuvoje nedelsiant paskiriamas atstovas pagal įstatymą ir nustatoma laikinoji globa (rūpyba), pagal galimybes atsižvelgiant į Ukrainoje vykdytos vaikų globos (rūpybos) formą bei rūšį, kol bus įmanoma grąžinti vaiką į Ukrainą. Remiantis tarp Lietuvos ir Ukrainos sudarytu susitarimu, Ukrainos vaikų įvaikinimo procedūros nėra pradedamos, siekiama, kad broliai ir seserys Lietuvoje visais atvejais būtų apgyvendinami kartu, kad iš Ukrainos į mūsų šalį atvykus vaikų grupei, pavyzdžiui, kartu vienoje vaiko globos institucijoje gyvenančių vaikų grupei, vaikai nebūtų atskiriami vienas nuo kito, išskyrus atvejus, kai tai prieštarauja geriausiems vaiko interesams. Siekiama apsaugoti iš Ukrainos į Lietuvą atvykusius be tėvų globos likusius vaikus nuo prekybos vaikais grėsmės. Gavus oficialų Ukrainos pranešimą, kad vaikams yra saugu grįžti į Ukrainą, organizuojamas iš Ukrainos į Lietuvą atvykusių be tėvų globos likusių vaikų grąžinimas į Ukrainą.

4. UŽSIENIEČIŲ INTEGRACIJOS SRITIS

2022 m. **Užimtumo tarnyboje įregistruota 26,2 tūkst. darbo ieškančių trečiųjų šalių piliečių**. Iš jų 24,1 tūkst. įregistruoti bedarbio statusu. Daugiausiai bedarbio statusu įregistruota Ukrainos piliečių (21,6 tūkst., arba beveik 90 proc. visų per 2022 m. įregistruotų darbo ieškančių trečiųjų šalių piliečių). Be Ukrainos piliečių, Užimtumo tarnyboje per nurodytą laikotarpį daugiausiai trečiųjų šalių pilietybę turinčių asmenų registravosi iš: Rusijos (1054), Baltarusijos (639), Sirijos Arabų Respublikos (94), Afganistano Islamo Respublikos (toliau – Afganistanas) (82), Venesuelos (53), Azerbaidžano Respublikos (toliau – Azerbaidžanas) (56). 2022 m. gruodžio 31 d. Užimtumo tarnyboje buvo registruota iš viso 7,9 tūkst. trečiųjų šalių piliečių, iš jų 5,8 tūkst. – bedarbio statusu.

Trečiųjų šalių piliečių išitraukimas į aktyvios darbo rinkos politikos priemones (toliau – ADRPP) 2022 m.	
Pradėjo dalyvauti ADRPP (iš viso):	3 215
Iš jų	
Parama mokymui	
Profesinis mokymasis	531
Įdarbinimas pagal pameistrystės darbo sutartį	78
Stažuotė	3
Neformalaus švietimo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimas	4
Neformalus suaugusiųjų švietimas	40
Aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimas	22
Remiamas įdarbinimas	
Įdarbinimas subsidijuojant	2 243
Darbo įgūdžių įgijimo rėmimas	41
Parama darbo vietoms steigti	19
Įdarbinimas į steigiamas subsidijuojamas darbo vietas	3
Įdarbinimas į vietas, įsteigtas pagal vietinių užimtumo iniciatyvų projektus	14
Savarankiško užimtumo rėmimas	2
Parama judumui	234

Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. **neteisėtai Lietuvos valstybės sieną kirtusiems užsieniečiams ir prieglobsčio prašytojams** Užimtumo tarnyboje buvo išduotas 41 leidimas dirbti Lietuvos Respublikoje. Leidimai dirbti Lietuvos Respublikoje buvo išduoti Kamerūno, Kongo Demokratinės Respublikos (toliau – Kongas), Nigerijos, Togo Respublikos (toliau – Togas), Afganistano, Siera Leonės Respublikos, Pakistano Islamo Respublikos (toliau – Pakistanas), Irako Respublikos (toliau – Irakas) ir Senegalo Respublikos (toliau – Senegalas) piliečiams, kurie ketino įsidarbinti fasuotojais, formuotojais (maisto pramonėje), indų plovėjais, pagalbiniais, nekvalifikuotais kelių priežiūros darbininkais, kelininkais, plastikinių gaminių mašinų operatoriais, kirpėjais, virėjais ir virėjo padėjėjais.

2022 m. Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje LRKD ir Vilniaus arkivyskupijos Caritas trečiųjų šalių piliečiams teikia būtiniausias informavimo, socialines, psichologines, teises, lietuvių kalbos mokymo, pilietinio ugdymo ir kt. paslaugas. Tokios paslaugos suteiktos 2 643 trečiųjų šalių piliečiams.

2022 m. toliau buvo **tęsiama 3 integracijos centrų savivaldybėse Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje veikla** trečiųjų šalių piliečiams, taip pat ir dėl karo veiksmų Ukrainoje atvykusiems asmenims teikiant būtiniausias informavimo, socialines, psichologines, teises konsultacijas, lietuvių kalbos mokymo, pilietinio ugdymo ir kt. veiklos paslaugas.

Įgyvendinti 3 bendruomeninių iniciatyvų projektai, kurių tikslas – skatinti trečiųjų šalių piliečių integraciją per bendruomenines iniciatyvas skirtinguose miestuose, ypatingą dėmesį skiriant moterų ir jaunimo įtraukimui į veiklas. Vyko bendruomeniniai renginiai, stovyklos ir užsiėmimai vaikams, mokymai, sporto užsiėmimai, skatinama savanorystė.

Įgyvendinant užsieniečių verslumo ir įtraukimo į darbo rinką projektą teikta mentorių, ekspertų, karjeros specialistų pagalba, vertimų raštu ir žodžiu paslaugos, profesiniai mokymai. Taip pat įgyvendinamas **savivaldybių kompetencijų didinimo projektas**, kurio tikslas – stiprinti integracijos paslaugų trečiųjų šalių piliečiams teikimą Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių miestų, Jonavos bei Akmenės rajonų savivaldybėse. Per ataskaitinį laikotarpį su kiekviena iš 6 savivaldybių individualiai konsultuotasi dėl tyrimo metu parengtų rekomendacijų įgyvendinimo, parengtos veiklos tarpinės ir galutinės ataskaitos. Vasario–kovo mėn. kiekvienoje iš 6 savivaldybių vykdyti savivaldybių administracijų, dalyvaujančių projekte, atstovų mokymai. 2022 m. birželio mėnesį kiekvienoje iš 6 savivaldybių administracijų organizuoti susitikimai su užsienio ekspertais. Remiantis savivaldybėse atlikto tyrimo rezultatais, parengta nacionalinė ataskaita. Ataskaitiniu laikotarpiu taip pat atliktas tyrimas „Su migrantais susijusių duomenų rinkimo, analizės ir viešinimo Lietuvoje apžvalga“.

2022 m. **integracijos srityje organizuotuose mokymuose** dalyvavo 212 specialistai, dirbantys integracijos srityje gebėjimams stiprinti, dalyvavo progimnazijų, darželių, švietimo centrų, migracijos skyrių, krizių centrų, savivaldybių, vaiko teisių tarnybų, policijos komisariatų, Užimtumo tarnybos, specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro, kitų biudžetinių įstaigų ir NVO atstovai. Įvyko vienas bendradarbiavimo veiklos susitikimas ir 2 tarptautiniam bendradarbiavimui skirti renginiai. 2022 m. buvo įgyvendinami 2 PMIF projektai, skatinantys visuomenės toleranciją trečiųjų šalių piliečiams ir tarpkultūrinį dialogą.

Gerinant informacijos prieinamumą įvairioms suinteresuotoms šalims migracijos ir **integracijos informacinėje platformoje** (internetu svetainė www.mipas.lt) pateikiama su migracija, prieglobsčiu, užsieniečių integracija ir grąžinimu susijusi informacija lietuvių, rusų ir anglų kalbomis.

Siekiant spręsti kylančius iššūkius integracijos srityje, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. A1- 616 patvirtintas 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos **Socialinės sutelkties plėtros programos pažangos priemonės** Nr. 09-003-02-02-07 „Plėtoti užsieniečių integracijos sistemą“ aprašas.

2022 m. daugumą prieglobstį gavusių užsieniečių sudarė Baltarusijos piliečiai. Lyginant su 2021 m., prieglobstį gavusių užsieniečių skaičius 2022 m. išaugo beveik dvigubai (2022 m. – 731, 2021 m. – 482).

Siekiant pagerinti trečiųjų šalių piliečių kalbos įgūdžius ir kitas kompetencijas, santykius tarp trečiųjų šalių piliečių ir vietos bendruomenės bei integracijos / teisėtos migracijos srityje dirbančių specialistų kompetenciją, įgyvendinant 12 PMIF projektų, buvo gerinamas informacijos prieinamumas įvairioms suinteresuotoms šalims, užtikrinant migracijos ir integracijos informacinės platformos, kurioje pateikiama su migracija ir integracija susijusi informacija, veikimą, analizuojama situacija savivaldybėse ir stiprinamos jų kompetencijos, vykdomos bendruomeninės iniciatyvos, vykdomi tolerancijos skatinimo projektai, skatinama integracija per verslumą ir darbo rinką.

Atsižvelgiant į tai, kad, siekiant spręsti iškilusias problemas ir iššūkius, reaguojant į masinio migrantų antplūdžio sukeltą situaciją, ir atsižvelgiant į atvykusių asmenų skaičių iš Ukrainos dėl Rusijos karinės agresijos, siekiant atliepti iškilusiems bei planuojamus poreikius ir pritarus PMIF Stebėsenos komitetui, buvo pakeista PMIF Nacionalinė programa ir pakeitimas suderintas su Europos Komisija 2022 m.

Siekiant, kad prieglobsčio prašytojų priėmimo ir apgyvendinimo sąlygos atitiktų teisės aktų reikalavimus, 2022 m. įgyvendinant PMIF nacionalinės programos projektą „Prieglobsčio prašytojų bendrabučio remontas“ parengta techninė specifikacija Prieglobsčio prašytojų bendrabučio atskirų patalpų remontui. Rengiama remonto darbų atlikimo pirkimo paraiška pirkti. Taip pat vyko poilsio ir užimtumo zonos įrengimo prie sulaikytų moterų ir šeimų bendrabučio darbų atlikimo pirkimo procedūra.

2022 m. toliau buvo **gerinamos materialinės priėmimo sąlygos prieglobsčio prašytojams pasienio kontrolės punktuose bei VSAT struktūriniuose padaliniuose esančiose prieglobsčio prašytojų patalpose**. Siekiant stiprinti institucijų darbuotojų, atliekančių funkcijas, susijusias su prieglobsčio procedūra, administracinius gebėjimus, kiekvienais metais VSAT kvalifikacijos tobulinimo plane pareigūnams yra numatyti mokymai, susiję su prieglobsčio prašytojų priėmimo standartais bei pagrindinėmis žmogaus teisėmis. 2022 m. VSAT pareigūnai dalyvavo 3 kursuose (vienas renginys – „Mokymosi visą gyvenimą požiūris priėmimo ir prieglobsčio sistemoje“ ir 2 renginiai „Komunikacija ir informacijos teikimas prieglobsčio prašytojams“). Taip pat VSAT pareigūnai dalyvavo Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (toliau – UNCHR) organizuotame seminare „Prieglobsčio prašytojai pasienyje. Standartai ir praktika“.

Prasidėjus karui Ukrainoje ir humanitarinei krizei, Užimtumo tarnyba viena pirmųjų ėmėsi iniciatyvos, kad **atvykę ukrainiečiai lengviau įsilietų į darbo rinką**. Buvo koordinuojami veiksmai su savivaldybėmis, kitomis valdžios institucijomis, socialiniais partneriais ir potencialiais darbdaviais dėl informacijos apie ukrainiečiams teikiamas paslaugas viešinimo bei integracijos klausimų sprendimo. Kartu su socialiniais partneriais priimta lengvinančių sprendimų greitesnei ukrainiečių socializacijai ir įsiliejimui į Lietuvos darbo rinką. Ukrainiečių integracijos problemos sprendžiamos nacionaliniu lygmeniu bendradarbiaujant su NVO ir darbdavių asociacijomis.

Regionuose aktyviausiai įsitraukė savivaldybės, kurios sprendė būsto, mokymosi, vaikų ugdymo klausimus. Dažnai karo pabėgėliai turi psichologinių problemų, todėl NVO teikia ne tik materialines paslaugas, bet ir psichologines konsultacijas nemotyvuotiems ir karo palaužtiems pabėgėliams. Užimtumo didinimo programose taip pat dalyvauja nuo karo bėgantys ukrainiečiai.

2022 m. (nuo karo Ukrainoje pradžios 2022 m. vasario 24 d.) **Užimtumo tarnyboje registruota daugiau kaip 21 tūkst. nuo karo veiksmų pasitraukusių ukrainiečių. Iš jų 19,9 tūkst. registruota suteikiant bedarbio statusą**. Pastebimos besiregistruojančių ukrainiečių mažėjimo tendencijos. Kaip ir viso karo laikotarpio metu, dauguma besiregistruojančių asmenų yra moterys, pagal amžiaus grupę vyrauja 30–49 metų asmenys. Nuo karo veiksmų Ukrainoje pradžios **Lietuvoje įsidarbino 21 536 tūkst. ukrainiečių**. Sėkmingiausiai Ukrainos karo pabėgėlius įdarbino šalies didžiųjų miestų darbdaviai: Vilniuje (7 tūkst.), Kaune (3 tūkst.), Klaipėdoje (2,7 tūkst.), Šiauliuose (1,2 tūkst.), Panevėžyje (0,9 tūkst.).

Pabėgėliams, kurie turi teisę dirbti Lietuvos Respublikoje, **teikiamos šios Užimtumo tarnybos paslaugos**: informavimas (teikiama informacija apie situaciją darbo rinkoje, paklausias profesijas, laisvas darbo vietas, kandidatams keliamus reikalavimus), konsultavimas (individualios

konsultacijos apie darbo paiešką, CV ir motyvacinio laiško rengimas bei siuntimas darbdaviams, pasiruošimas darbo pokalbiui), tarpininkavimas įdarbinant (esant tinkamai laisvai darbo vietai, kreipiamasi į darbdavį siūlant kandidatą, susitariama dėl darbo pokalbio ar susitikimo). Taip pat ši tikslinė grupė dalyvauja integracijos programoje, kuri apima įvairių paslaugų gavimą. Paslaugos yra susijusios su asmenų motyvacijos didinimu, teisine bei psichologine pagalba, priklausomybių gydymu, pavėžėjimo klausimais ir kt. Priemonės orientuotos į asmenų laikinąjį įdarbinimą.

Bendradarbiaujama su savivaldybėmis keičiantis informacija ir teikiant paslaugas pagal poreikį. Pagal Užimtumo įstatymo 48 straipsnio 2 dalies 8 punktą, pabėgėliai gali dalyvauti užimtumo didinimo programose, kurias pagal Užimtumo įstatymo nuostatas rengia savivaldybės, numatydamos programų įgyvendinimą, teikiant paslaugas ir taikant priemones. Kad paslaugos iš savivaldybės būtų teikiamos ne per Užimtumo didinimo programas, šiai tikslinei grupei pritrūksta lietuvių kalbos žinių.

Kartu su pabėgėlių priėmimo centrais nuolat organizuojami bendri renginiai, mokymai, darbo mugės su darbdaviais, sprendžiami sveikatos draudimo, išvykimo iš Lietuvos, lydimosios pagalbos ir transporto klausimai. Klausimai sprendžiami pasitelkiant vertėjų paslaugas. Siekiant mažinti kultūrinį ir kalbinį barjerą, visoje Lietuvoje organizuojami nemokami lietuvių kalbos kursai.

Ateinantiems metams planuota skirti papildomų lėšų subsidijuojant priemonei įdarbinti asmenims, kuriems suteiktas pabėgėlio ar perkeliamojo asmens statusas, arba asmenims, kuriems suteikta papildoma ar laikinoji apsauga, ir asmenims, turintiems teisę gauti laikinąją apsaugą, iki sprendimo dėl laikinosios apsaugos (ne)suteikimo) priėmimo, tačiau ne ilgiau kaip laikinosios apsaugos laikotarpiu.

Tokiems nurodytos tikslinės grupės asmenims taikant įdarbinimą subsidijuojant mokamos subsidijos darbo užmokesčiui dydis – 75 proc. nuo darbdavio priskaičiuotų draudžiamųjų pajamų, nuo kurių Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka priskaičiuotos ir privalo būti įmokėtos valstybinio socialinio draudimo įmokos, įrašytų Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registre (neviršijant 1,5 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumos).

Iš Ukrainos atvykusiems asmenims ŠMSM interneto svetainėje pateikta informacija apie ugdymo galimybes Lietuvoje, adresai, kontaktai (<https://smsm.lrv.lt/lt/informacija-del-karo-pabegeliu-is-ukrainos>/<https://smsm.lrv.lt/lt/informacija-del-karo-pabegeliu-is-ukrainos>). Iš Ukrainos atvykusiems mokyklinio amžiaus vaikams ugdymo procesui organizuoti iš valstybės biudžeto skiriama finansinė parama. Atsižvelgiant į susidariusią sudėtingą situaciją, ukrainiečiams mokiniams leidžiama pasirinkti savivaldybės teritorijoje esančią ugdymo įstaigą, kurioje ugdymo procesas organizuojamas jiems priimtina kalba, t. y. lietuvių ar tautinių mažumų gimtosiomis kalbomis (baltarusių, vokiečių, rusų, lenkų). Jie taip pat gali lankyti privačių asmenų įsteigtas ugdymo įstaigas. Mokiniams iš Ukrainos sudarytos sąlygos mokytis ukrainiečių kalba pagal Ukrainos bendrojo ugdymo programas mokyklose, gavusiose švietimo, mokslo ir sporto ministro sutikimą dėl Ukrainos bendrojo ugdymo programos vykdymo, vadovaujantis 2022 m. birželio 15 d. Vyriausybės pakeistu Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 649 „Dėl Sutikimo vykdyti užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Atsižvelgiant į susidariusią situaciją, taip pat leidžiamos įvairios ugdymo formos, t. y. kai išsilavinimas yra įgyjamas Lietuvoje ir kartu Ukrainos institucijoje (nuotoliniu būdu, ugdant šeimoje (namuose), pavieniu (eksternu) mokymusi). Mokiniui, besimokančiam pagal Lietuvos bendrojo ugdymo programas, išreiškus pageidavimą ir esant galimybei, sudaromos sąlygos mokytis ukrainiečių kalbos. Ukrainiečių kalbos galima mokytis kaip pasirenkamojo dalyko arba antrosios užsienio kalbos, kaip numatyta Bendruosiuose ugdymo

planuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. V-688 „Dėl 2021–2022 ir 2022–2023 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“. Ukrainiečių mokiniams, baigiantiems vidurinio ugdymo pakopą, sudaromos galimybės dalyvauti Ukrainos nacionaliniame testavime ir tokiu būdu stoti į Ukrainos aukštojo mokslo įstaigas (2023 m. šis testavimas vyks Kauno Juozo Naujalio muzikos gimnazijoje).

Ugdymo įstaigos, į kurias atvyko mokyklinio amžiaus asmenys iš Ukrainos, taiko **lanksčias integravimo į mokyklos bendruomenę formas**, t. y. mokydamos lietuvių kalbos pasitelkia išlyginamąsias klases, išlyginamąsias mobiliąsias grupes, individualų darbą su mokiniu, komunikacinius gebėjimus. Iš Ukrainos atvykę mokiniai savo gebėjimus gilina ir neformaliojo švietimo veiklose.

2023 m. kovo 28 d. duomenimis, Lietuvoje buvo 11 841 mokinys, atvykęs iš Ukrainos ir registruotas ugdymo įstaigose. Iš Ukrainos atvykusių mokinių skaičius gimnazinėse klasėse: I kl. (arba buvusi 9 kl.) – 455, II kl. (arba buvusi 10 kl.) – 319, III kl. (arba buvusi 11 kl.) – 316, IV kl. (arba buvusi 12 kl.) – 76. Priešmokykliniame ugdyme (5–6 metų) ugdomi 758, ikimokykliniame ugdyme (nuo gimimo iki 6 metų) – 2 186 ukrainiečių mokiniai.

2022 m. VšĮ „Investuok Lietuvoje“ kartu su partneriu VšĮ „Go Vilnius“ bei kitomis projekte dalyvaujančiomis valstybės institucijomis ir įstaigomis **vykdė International House Vilnius projektą**. 2022 m. buvo vykdytos tęstinės projekto administravimo ir įgyvendinimo veiklos, gerinamas klientų aptarnavimas, vykdomos skaitmeninės rinkodaros kampanijos ir veiksmai socialiniuose tinkluose didinant International House Vilnius ir šiame centre teikiamų paslaugų žinomumą Vilniuje gyvenantiems užsieniečiams. International House Vilnius, 2022 m. efektyviai reaguodamas į atsiradusius poreikius, taip pat organizavo 2 darbo mugės, skirtas vietos įmonėms suvesti su darbo ieškančiais užsieniečiais, tarptautinės bendruomenės renginį Vilniuje (*International Community Meetup*), nemokamus supažindinamuosius lietuvių kalbos kursus ir mentorystės programą *BeFriend* (kartu su „Kurk Lietuvai“), vykdė kitas užsieniečių integraciją mieste didinančias veiklas. 2022 m. taip pat atlikta Vilniaus mieste gyvenančių užsieniečių apklausa, siekiant įvertinti Vilniaus mieste įsikūrusių užsienio piliečių pasitenkinimą viešosiomis paslaugomis ir gyvenimo sąlygomis mieste. 2022 m. VšĮ „Investuok Lietuvoje“ teikė pasiūlymus EIMIN dėl galimybių įgyvendinti International House plėtrą į kitus regionus, vykdyti susitikimai su VšĮ „Klaipėda ID“ ir VšĮ „Kaunas IN“ dėl galimybių įkurti International House šiuose miestuose. 2022 m. International House Vilnius aptarnauta apie 16,6 tūkst. klientų. Apklausose dėl pasitenkinimo paslaugomis dalyvavę klientai suteiktų paslaugų kokybę vertino 4,7 balo iš 5 balų.

TMO Vilniaus biuras aktyviai bendradarbiavo su International House Vilnius, siekdamas užtikrinti, kad Lietuvoje gyvenantys užsieniečiai gautų reikiamą informaciją bei integracijos paslaugas vieno langelio principu; **MIC** teikė konsultacijas į Lietuvą atvykusiems užsieniečiams, organizavo informacinius internetinius seminarus.

TMO Vilniaus biuras vykdė įvairias veiklas siekdamas padėti nuo karo bėgantiems ukrainiečiams bei trečiųjų šalių piliečiams: buvo vykdomos konsultacijos, organizuoti seminarai ir informacinė sklaida; organizuoti anglų kalbos kursai; bendradarbiauta su Vytauto Didžiojo universiteto mokslininkais atliekant švietimo bendruomenės situacijos ir iššūkių analizę siekiant padėti mokytojams įgyti reikalingų įgūdžių dirbti su kitų kultūrų atstovais, vykdytos viešinimo kampanijos; atliktos įdarbinimo galimybių analizė bei ukrainiečių apklausos, ukrainiečiams suteiktas laikinas apgyvendinimas; teikta psichologinė pagalba, mokėtos piniginės išmokos; padėta Vyriausybei įrengti masinio apgyvendinimo vietas naujai atvykstantiems ukrainiečiams.

TMO suteikė **ukrainiečiams daugiau kaip 2 tūkst. konsultacijų įvairiais migracijos klausimais**; organizavo teminius vebinarus sveikatos priežiūros, socialinių garantijų ir išmokų bei įdarbinimo srityse. Vebinarų įrašai ir informaciniai vienlapiai buvo platinami socialiniuose tinkluose (ukrainiečių grupėse) bei „YouTube“ kanale. Vebinarų įrašus galima rasti čia:

- [Vebinaras „Sveikatos priežiūros paslaugos ukrainiečiams“](#);
- [Vebinaras „Socialinės garantijos ir išmokos ukrainiečiams“](#);
- [Vebinaras „Ukrainiečių darbas Lietuvoje: procedūros ir patarimai“](#).

TMO Vilniaus biuras organizavo **anglų kalbos kursus** 120 ukrainiečių, atvykusių į Lietuvą po 2022 m. vasario 24 d. Siekiant padėti iš Ukrainos atvykusiems vaikams pritapti Lietuvos mokyklose, o Lietuvos mokytojams – įgyti patirties dirbant su didesniu užsieniečių skaičiumi mokyklose, kartu su Vytauto Didžiojo universitetu organizuota konferencija „Įtrauki mokyklą – kaip suvaldyti kultūrinį šoką“, atlikti tyrimai, skirti Lietuvos švietimo bendruomenės ir ukrainiečių poreikiams bei lūkesčiams išsiaiškinti, organizuoti seminarai ir praktiniai užsiėmimai pedagogams. Konferencijos ir seminarų įrašus galite rasti čia:

- [Konferencija „Įtrauki mokyklą - kaip suvaldyti kultūrinį šoką“](#);
- [Seminaras „Migracijos iššūkiai Lietuvos mokyklai. Ukrainos atvejo analizė“](#);
- [Seminaras „Saugių, rūpestingų ir tarpusavyje susijusių mokyklų kūrimas“](#);
- [Seminaras „IOM Estijos integracinė pagalba: veikla pagal Ukrainos atsako projektą“](#).

TMO Vilniaus biuras organizavo **socialinę kampaniją** „Dar vienu geru darbu arčiau taikos“, skatinančią lietuvius toliau padėti ukrainiečiams – skirti jiems pinigų ar daiktų. Socialinę kampaniją pasiekė daugiau nei 300 tūkst. žmonių ([socialinės kampanijos „Dar vienu geru darbu arčiau taikos“ vaizdo įrašas](#)). Surengtos dvi apklausos, skirtos ukrainiečių poreikiams bei problemoms nustatyti, su kuriais jie susidūrė po atvykimo į Lietuvą.

TMO Vilniaus biuras ir apgyvendinimo platforma „Airbnb“ **suteikė karo pabėgėliams iš Ukrainos 2 615 nemokamų nakvynių**, skyrė nuo karo bėgantiems ukrainiečiams vienkartinę išmoką būtiniausiems poreikiams padengti, daugiau nei 800 ukrainiečių gavo finansinę paramą. Lietuvoje veikia TMO nemokama emocinės paramos linija ukrainiečiams bei 72 ukrainiečiams buvo suteiktos psichologinės konsultacijos gyvai. Kartu su partneriais TMO Vilniaus biuras surengė mokymus 145 Ukrainos psichologams, kurių metu buvo mokoma teikti psichologinę pagalbą karo sąlygomis žmonėms, Ukrainoje tiesiogiai patiriantiems karo grėsmę; padėta Vyriausybei ruošti priimti didesnę pabėgėlių iš Ukrainos skaičių artėjant žiemai (7 naujai steigiamiems masinio apgyvendinimo centrams buvo nupirka buitinės technikos bei patalynės).

2022 m. **Europos migracijos tinklas Lietuvoje** prisidėjo rengiant šiuos teminius pranešimus: [Nepilnamečių migrantų perėjimas į pilnametystę](#) ir [Trečiųjų šalių piliečiams taikomų psichikos sveikatos politikos priemonių apžvalga](#). Šie pranešimai yra prieinami Europos migracijos tinklo Lietuvoje interneto svetainėje www.emn.lt.

5. KOVOS SU NETEISĖTA MIGRACIJA SRITIS

Baltarusijos režimo organizuotas neteisėtų migrantų antplūdis Lietuvoje, Lenkijoje, Latvijoje, Rusijos pradėtas karas prieš Ukrainą, nuo karo bėgančių ukrainiečių srautai – šie įvykiai įtakojo migracijos valdymo pokyčius mūsų šalyje bei visoje ES. Tai, su kuo pastaraisiais metais susidūrė Lietuva, o kartu – ir visa ES, negali būti tapatinama su eiline migracija. Lietuva susidūrė su nauju fenomenu, **nes neregėto masto migracija yra Baltarusijos režimo vykdoma hibridinė ataka ir instrumentalizuota migracija**.

2022 m. vasario 24 d. dėl Rusijos veiksmų, kurie kelia grėsmę pirmaeiliams Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesams, be kita ko, susijusiems su patikima valstybės sienos kontrole ir apsauga, **įvedus nepaprastąją padėtį visoje Lietuvoje buvo sustiprinta valstybės sienos apsauga**. Nepaprastoji padėtis iki 2022 m. rugsėjo 15 d. galiojo visoje Lietuvos teritorijoje, o nuo 2022 m. rugsėjo 16 d. iki 2023 m. kovo 16 d. – tik pasienio ruože prie Lietuvos Respublikos valstybės sienos su Baltarusija ir su Rusijos Kaliningrado sritimi bei pasienio kontrolės punktuose, esančiuose ne pasienio ruožo teritorijoje.

Pažymėtinas operatyvus **2022 m. rugsėjo 19 d. Baltijos šalių ir Lenkijos regioninis sprendimas** – apriboti Rusijos piliečių vykimą per ES išorės sieną. Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. rugsėjo 13 d. nutarime Nr. XIV-1413 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ apribotas Rusijos piliečių vykimas per ES išorės sieną, kartu numatant, kad VSAT užtikrina, kad per ES išorės sieną į Lietuvos Respublikos teritoriją būtų įleidžiami tik Vyriausybės nustatytus kriterijus atitinkantys Rusijos piliečiai. Įsigaliojus tokiam teisiniam reglamentavimui, neįleistų Rusijos

piliečių skaičius 2022 m. rugsėjo mėnesį išaugo net kelis kartus, palyginti su ankstesniais mėnesiais (rugsėjo mėnesį neįleisti 139, rugsėjo mėnesį – 500 Rusijos piliečių).

Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. kovo 10 d. nutarime Nr. XIV-932 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“, taip pat ir vėliau priimtuose Seimo nutarimuose „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“, nustatyta, kad asmenys, ketinantys kirsti ar kirtę ES išorės sieną tam nenustatytose vietose, į Lietuvos Respublikos teritoriją negali būti įleidžiami (ši nuostata netaikoma siekiant užtikrinti nuo karinės agresijos ir (ar) persekiojimo besitraukiančių užsieniečių, įskaitant tuos, kurie neturi galiojančio kelionės dokumento, humanitarinį patekimą). Vadovaujantis šia nuostata, iki 2022 m. pabaigos į Lietuvą neįleista 11 211 užsieniečių. Taip pat, įvedus nepaprastąją padėtį, **sugriežtintas užsieniečių vizų režimas** – sustabdytas Rusijos ir Baltarusijos piliečių prašymų išduoti vizas priėmimas ir nagrinėjimas Lietuvos Respublikos vizų tarnybose užsienyje.

Nepaprastosios padėties metu Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo nustatyta tvarka buvo pasitelkiama Lietuvos kariuomenė patruliuojant ir vykdant stebėjimo užduotis pasienio ruožuose. Taip pat pasitelkta tarptautinės bendruomenės pagalba žmogiškaisiais ir techniniais ištekliais („Frontex“, Europol, EUAA).

Prie valstybės sienos apie 530 km ruože **įrengtas fizinis barjeras**, papildomai atskiruose ruožuose įrengta koncertinės piramidė. Tai padidino valstybės sienos pažeidimų užkardymo galimybes bei pažeidėjų sulaikymą. Tačiau, didėjant neteisėtų migrantų srautui iš Baltarusijos, atitinkamai **pradėjo didėti fizinio barjero gadinimų atvejų** skaičius (pvz., 2022 m. rugsėjo mėnesį, kai buvo fiksuojamas intensyviausias neteisėtos migracijos srautas iš Baltarusijos, nustatyti 158 fizinio barjero gadinimo atvejai). 2022 m. nustatyti iš viso 467 tyčiniai fizinio barjero gadinimo atvejai.

Taip pat iki 2022 m. pabaigos **sienos stebėjimo sistemomis buvo stebima** (sudaryta galimybė stebėti) apie 94 proc. valstybės sienos su Baltarusija (apie 638 km). Likusiame apie 40 km ruože sienos stebėjimo sistemų įrengimo darbai bus baigti 2023 m.

Užtikrinant veiksmingą užsieniečių grąžinimo į kilmės valstybes ir neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių readmisijos politikos įgyvendinimą, buvo skatinamas savanoriškas grįžimas į kilmės šalis. Įgyvendinant įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatas dėl paramos savanoriškai į kilmės valstybę grįžtantiems asmenims, buvo pakeistas Sprendimų dėl užsieniečio įpareigojimo išvykti, išsiuntimo, grąžinimo ir vykimo tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją priėmimo ir jų vykdymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 1V-429 „Dėl Sprendimų dėl užsieniečio įpareigojimo išvykti, išsiuntimo, grąžinimo ir vykimo tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją priėmimo ir jų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, (toliau – Grąžinimo aprašas) kuriame numatyta piniginė parama savanoriškai grįžtantiems į kilmės valstybę. **2022 m. pasinaudoję parama savanoriškai grįžo į kilmės valstybę iš viso 679 asmenys**: iš jų – 510 suteikus finansinę 1000 eurų, 52 – suteikus 500 eurų ir 42 – suteikus 300 eurų paramas. Atsižvelgdama į vieną iš politinio dialogo metu išsikeltų tikslų – **savanoriško grįžimo sistemos sukūrimą** – VSAT bendradarbiavo su TMO Vilniaus biuru: įgyvendino savanoriško ir priverstinio grąžinimo projektus ir derino veiksmus tarpusavyje. Nuo TMO Vilniaus biuro projekto įgyvendinimo pradžios 2021 m. liepos 1 d. iki 2022 m. spalio 31 d. savanoriško grįžimo pagalba pasinaudojo ir į kilmės šalį grįžo 90 užsieniečių iš 19 šalių; projektui tęsiantis per 2022 m. iki projekto pabaigos, t. y. 2022 m. spalio 31 d., pasinaudoję programa išvyko dar 50 užsieniečių. Taip pat šio iš PMIF lėšų įgyvendinamo projekto metu 10 asmenų įgyvendino reintegracijos planus.

VSAT įgyvendinamu PMIF projektu siekta užtikrinti saugią priverstinai grąžinamų trečiųjų šalių piliečių kelionę į jų kilmės valstybę, aprūpinant išsiunčiamus asmenis grįžimo dokumentais, kelionės bilietais, prireikus – būtiniausiais reikmenimis, maitinimu, nakvyne bei atitinkama palyda. 2022 m. priverstinai buvo išsiųsti 11 asmenų, atlikta 10 palydų.

Pažymėtina, kad dėl neproporcingai išaugusių migrantų srautų ir grąžinimo sistemai patyrus neproporcingą spaudimą buvo gautas tiesioginis finansavimas iš Europos Komisijos, todėl

dalį savanoriškų grįžimų / grąžinimų išlaidų finansuoti iš tiesioginio EMAS projekto (*Urgent response to disproportionate influx of third-country nationals to Lithuania from Belarus*) lėšų.

Nuo 2022 m. lapkričio 22 d. įsigaliojus naujiems Grąžinimo aprašo pakeitimams, numatyta, kokius veiksmus, susijusius su perspėjimu dėl užsieniečio grąžinimo pagal 2018 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1860 dėl Šengeno informacinės sistemos naudojimo neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimui su visais pakeitimais, atliks VSAT ir Migracijos departamentas, priėmus sprendimą dėl užsieniečio grąžinimo ir išsiuntimo. Kadangi dauguma neteisėtų migrantų į Lietuvos Respubliką atvyko be asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų, tiek savanoriškam, tiek priverstiniam jų grąžinimui yra būtinas grįžimo kelionės dokumentų gavimas. Spręsdami užsieniečių grąžinimo klausimą Vyriausybės atstovai aktyviai ieškojo galimybių užmegzti ryšius su migrantų kilmės valstybių vyriausybėmis, atsakingomis institucijomis bei diplomatinėmis įstaigomis. Vadovaujantis pasirašytais VSAT ir „Frontex“ trumpalaikių identifikavimo misijų įgyvendinimo planais, **buvo organizuoti susitikimai su Irako, Kongo, Kamerūno ir Togo diplomatinėmis atstovybėmis darbuotojais**. Identifikacinių misijų metu užsieniečiams buvo išduoti grįžimo pažymėjimai. Bendradarbiaujant su Nigerijos ambasada Lietuvoje, buvo nustatoma asmens tapatybė ir gauti grįžimo dokumentai Nigerijos piliečiams.

Siekdama stiprinti neteisėtos migracijos prevencijos ir užsieniečių kontrolės valdymo sistemą, VSAT ir toliau vykdė įsipareigojimus pagal pasirašytas sutartis ir bendradarbiavimo susitarimus su Lietuvos Respublikos valstybės institucijomis, atsakingomis už migracijos procesų kontrolę. Nuolat vyko VSAT ir Migracijos departamento atstovų susitikimai užsieniečių teisinės padėties nustatymo bei kontrolės priemonių vykdymo klausimais. Siekiant efektyviau atlikti užsieniečių nelegalaus darbo bei neteisėto buvimo ar gyvenimo Lietuvos Respublikoje prevenciją ir kontrolę, sistemingai vykdytos bendros VSAT, Migracijos departamento ir Valstybinės darbo inspekcijos prevencinės priemonės (2022 m. organizuotos 86 tokios tarpžinybinės priemonės).

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos civilinės būklės aktų registravimo įstatymo 15 straipsnio nuostatas, VSAT nuolat **teikia konsultacijas Lietuvos Respublikos civilinės metrikacijos įstaigoms dėl užsieniečių, norinčių sudaryti santuoką Lietuvos Respublikoje, teisėto buvimo Lietuvos Respublikoje**.

Įgyvendinant 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) nuostatas, **pagal pateiktus užklausimus vykdytos išankstinės konsultacijos prieš išduodant užsieniečiams vizas** (VISION). 2022 m. vienu neteisėtos migracijos Lietuvos Respublikoje *modus operandi* išlieka vizų gavimas apgaulės būdu. Per minėtą laikotarpį VSAT buvo gauti 14 720 konsultacijų dėl vizų išdavimo paklausimų, 466 atvejais buvo pateiktos neigiamos VISION konsultacijos. Dažniausiai vizas apgaulės būdu (pateikdami tikrovės neatitinkančius duomenis apie vykimo tikslą ir sąlygas bei kt.) ketino gauti šių šalių piliečiai: Turkijos – 181, Indijos – 157, Šri Lankos – 29, Vietnamo Socialistinės Respublikos – 15, Uzbekistano Respublikos (toliau – Uzbekistanas) – 12, Nigerijos – 13, Bangladešo Liaudies Respublikos – 9, Nepalo Federacinės Demokratinės Respublikos – 6, Pakistano – 6 ir kt. Bendras rekomendacijų neišduoti vizų (neigiamų VISION konsultacijų) skaičius sudarė 3,16 proc.

Užtikrinama įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 4 straipsnio nuostatas, VSAT teikia Migracijos departamentui **išvadas dėl užsieniečių, kurie kreipėsi į Migracijos departamentą dėl leidimų gyventi išdavimo, keliamos grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei bei nelegalios migracijos grėsmės**. 2022 m. VSAT patikrino 104 694 užsieniečius, pagal kompetenciją buvo pateikta 14 išvadų nustačius, kad užsieniečiai gali kelti grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenei.

Vadovaujantis VSAT ir URM 2011 m. vasario 3 d. bendradarbiavimo susitarimu Nr. 19-11-KOD/8-7, URM Konsulinio departamento Šengeno skyriui **buvo nuolat teikiama informacija, susijusi su neteisėtos migracijos rizika**. Ši informacija buvo naudojama Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse bei konsulinėse įstaigose išduodant Šengeno vizas. 2022 m. VSAT pareigūnai URM Konsulinio departamente vykusiuose mokymuose skaitė paskaitą „Užsieniečių kontrolė: atvykimas, buvimas šalyje, išsiuntimas. Neteisėtos migracijos tendencijos ir jos

prevencijos priemonės“ ir dalyvavo konsulų suvažiavime apskritojo stalo diskusijoje su „karštų“ vizų tarnybų konsulais.

2022 m. gegužės 28 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimui Nr. 535 „Dėl Lietuvos Respublikos tarptautinių sankcijų įstatymo įgyvendinimo“, Migracijos departamentas **užtikrina apribojimų atvykti į Lietuvos Respubliką ar keliauti per jos teritoriją tranzitu asmenims, kuriems taikomos tarptautinės sankcijos**, įgyvendinimą – įtraukia asmenis, kuriems taikomos sankcijos, į Užsieniečių, kuriems draudžiama atvykti į Lietuvos Respubliką, nacionalinį sąrašą.

Siekiant įgyvendinti PMIF Nacionalinės programos programavimo metu Politinio dialogo išskeltus tikslus grąžinimo srityje ir nacionaliniuose strateginiuose bei planavimo dokumentuose numatytus tikslus, nurodytus minėtoje programoje, t. y. **pagerinti grąžinamų asmenų apgyvendinimo sąlygas, teikti reikalingas paslaugas grąžinamiems asmenims ir užtikrinti grąžinimo priemones**, PMIF įgyvendinimo laikotarpio metu buvo suremontuotas URC sulaikytų asmenų bendrabutis, sutvarkyta aplinka. Projektų įgyvendinimo metu grąžinamiems asmenims teikiamos teisinės konsultacijos, vertimo paslaugos, pagalba drabužiais, maitinimas arba dalinami daviniai, organizuojamas užimtumas. Ataskaitiniu laikotarpiu vertimo paslaugas gavo 158 asmenys, teisinės paslaugas – 121 asmuo, laisvalaikio užimtumui skirtos 156 valandos.

Siekiant užtikrinti užsieniečių buvimo ir gyvenimo Lietuvos Respublikoje kontrolę, vidaus reikalų ministro įsakymu **sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė**, kuri padeda Migracijos departamentui nustatyti, ar nėra aplinkybių, dėl kurių gali būti atsisakoma išduoti leidimą gyventi ar vizą, vertina, ar įmonių sąsajos su užsienio kapitalu nekelia grėsmės nacionaliniam saugumui ir sprendžia kitus klausimus dėl užsieniečių kontrolės. Darbo grupės personalinę sudėtį tvirtina Migracijos departamento direktorius.

Migracijos departamentas, įgyvendindamas kovos su piktnaudžiavimu teisėtos imigracijos galimybėmis priemones, 2022 m. priėmė 5 842 (2021 m. – 6 494) sprendimus panaikinti leidimą laikinai gyventi ir 7 297 (2021 m. – 8 056) sprendimus panaikinti Lietuvos Respublikos išduotą nacionalinę ar Šengeno vizą. 54 įmonės (2021 m. – 234) buvo įtrauktos į patvirtintų įmonių sąrašą, 4 įmonės (2021 m. – 25) – išbrauktos iš šio sąrašo.

Migracijos departamentas, atlikdamas užsieniečių, gavusių leidimus laikinai gyventi laikinosios apsaugos pagrindu, teisinės padėties kontrolę, priėmė 80 sprendimų nesuteikti prieglobsčio ir išduoti leidimą laikinai gyventi užsieniečiams, kurie 2021 m. neteisėtai kirtu Lietuvos Respublikos valstybės sieną.

2022 m. Europos migracijos tinklas Lietuvoje prisidėjo rengiant šiuos teminius pranešimus: [Dvišaliai readmisijos susitarimai](#), [Paskatos ir motyvai migrantų savanoriškam grįžimui](#), [Prevencija, stebėjimas ir situacijų sprendimas, kai leidimai gyventi studijų pagrindu naudojami ne pagal paskirtį](#). Šie pranešimai yra prieinami Europos migracijos tinklo Lietuvoje interneto svetainėje www.emn.lt.

6. TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO SRITIS

2022 m. vasario mėnesį Rusijai pradėjus karą prieš Ukrainą ir dėl jo prasidėjus beprecedentei priverstinės migracijos bangai, **pagrindiniai VRM tarptautinio bendradarbiavimo tikslai buvo nukreipti į pagalbos užpultai Ukrainai ir jos žmonėms konsolidavimą bei agresorės Rusijos pasmerkimą bei izoliavimą tarptautinėje arenoje**. Surengta keletas ministerijos vadovybės susitikimų Lietuvoje ir užsienyje su aukšto lygio Europos Komisijos ir ES agentūrų pareigūnais, įtakingų tarptautinių organizacijų atstovais, ES valstybių narių ministrais, diplomatinio korpusu, dalyvauta aukšto lygmens tarptautiniuose susitikimuose.

2021 m. **Baltarusijos režimo pradėta hibridinė ataka ir jos sąlygotas neteisėtos migracijos srautas, nors ir atslūgęs 2022 m., taip pat išliko padidinto dėmesio centre**, todėl toliau buvo nuosekliai atliekamas darbas, siekiant ne tik išlaikyti problemą tarptautinio politinio dėmesio centre, bet ir užtikrinti tarptautinę paramą ir supratimą nacionalinio ir Europinio teisinio ir fizinio atsparumo galimiams panašaus pobūdžio iššūkiams ar atakoms poreikiui.

Nepaisant visų iššūkių 2022 m., toliau buvo atliekamas nuoseklus bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis migracijos srityje darbas siekiant **sudaryti atitinkamas naujas tarptautines sutartis ir susitarimus.**

Vidaus reikalų ministrės A. Bilotaitės iniciatyva 2022 m. sausio 21 d. Vilniuje įvyko VRM kartu su Lenkijos, Austrijos ir Graikijos atsakingomis ministerijomis organizuota **pirmoji tarptautinė Sienų valdymo konferencija.** Joje dalyvavo 28 šalių delegacijos, Europos Komisijos ir ES Tarybos generalinio sekretoriato atstovai, taip pat ES agentūrų (Europolo, „Frontex“, Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros) atstovai. Šioje konferencijoje aptarta ES sienų apsaugos ir migracijos politika ir ieškota būdų, kaip tobulinti ES atsaką į potencialias hibridines atakas ir kitus kylančius iššūkius. Konferenciją vainikavo bendras dalyvavusių šalių pareiškimas, kuriame buvo apibendrinti konferencijos diskusijų rezultatai.

Vidaus reikalų ministrės A. Bilotaitės vadovaujama delegacija 2022 m. gegužės 19–20 d. Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke (JAV) dalyvavo **Tarptautiniame migracijos peržiūros forume.** Šioje konferencijoje Lietuvos delegacija pasmerkė Rusijos karinę agresiją prieš Ukrainą, ragino Rusiją ir Baltarusiją gerbti tarptautinę teisę ir kvestionavo agresorių galimybę toliau dalyvauti pasauliniuose humanitariniuose forumuose. Renginio metu svarbius tarptautinės migracijos valdymo klausimus aptarė Jungtinių Tautų valstybės narės, NVO ir stebėtojai, jame taip pat buvo įvertinta šalių pažanga įgyvendinant Pasaulinį susitarimą dėl saugios, tvarkingos ir reguliarios migracijos. Forumo rezultatai buvo apibendrinti Pažangos deklaracijoje.

Parengtas su bendramintėmis ES valstybėmis narėmis ir 2022 m. lapkričio mėn. išplatintas **viešas laiškas tarptautinėms humanitarinėms organizacijoms** su prašymu atkreipti dėmesį į dramatišką neteisėtų migrantų padėtį Baltarusijos teritorijoje ir atvejus, kai jie Baltarusijos režimo pareigūnų pagalba ar jėga įstumiami į ES pasienio ruožą. Šis laiškas tapo dar vienu priminiu tarptautinėms humanitarinėms organizacijoms, kad **tik Baltarusijos režimas yra atsakingas už neteisėtos migracijos situaciją** ir jos keliamą humanitarinį spaudimą prie ES sienos Rytų flango.

Parengtas ir 2022 m. birželio mėn. pasirašytas VRM, SADM ir **Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros veiklos planas 2022–2023 metams**, kuriame apibrėžiama agentūros parama ir veiksmai suvaldant Baltarusijos režimo hibridinės atakos pasekmes Lietuvoje. Šis planas **užtikrina tolesnę ES prieglobsčio agentūros paramą ir jos teikimo koordinavimą** Lietuvoje tvarkantis su 2021 m. Baltarusijos režimo sukeltomis neteisėtos migracijos srauto pasekmėmis.

Suderintas su Lietuvos Respublikos suinteresuotomis institucijomis ir 2022 m. kovo mėn. perduotas Uzbekistanui **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Uzbekistano Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl neteisėtai gyvenančių asmenų readmisijos** projektas.

2022 m. gegužės 5 d. Kijeve (Ukrainoje) pasirašyta **bendra Lietuvos Respublikos, Latvijos Respublikos, Estijos Respublikos ir Ukrainos vidaus reikalų ministrų deklaracija.** Ši deklaracija **įtvirtina siekį ir įsipareigojimą kovoti su neteisėtu žmonių gabenimu per valstybių sieną**, kas sudaro prielaidas ir teisinius instrumentus efektyvesniam šalių kompetentingų institucijų bendradarbiavimui užkardant ir kovojant su neteisėta migracija siejamais nusikaltimais.

2022 m. rugpjūčio 3 d. Kišiniove pasirašytas ir 2023 m. sausio 4 d. įsigaliojo **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Moldovos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl bendradarbiavimo kovojant su nusikalstamumu.** Šis tarptautinis susitarimas **įtvirtina siekį ir įsipareigojimą kovoti su neteisėtu žmonių gabenimu per valstybių sieną**, kas sudaro prielaidas ir teisinius instrumentus efektyvesniam šalių kompetentingų institucijų bendradarbiavimui užkardant ir kovojant su neteisėta migracija siejamais nusikaltimais.

Suderintas su Lietuvos Respublikos suinteresuotomis institucijomis ir 2022 m. rugsėjo mėn. perduotas Šiaurės Makedonijai **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Makedonijos Respublikos Vyriausybės protokolo dėl Europos Bendrijos ir Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos susitarimo dėl neteisėtai gyvenančių asmenų readmisijos įgyvendinimo** projektas.

Parengtas ir suderintas su Lietuvos Respublikos suinteresuotomis institucijomis ir 2022 gruodžio mėn. perduotas Bosnijai ir Hercegovinai **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Bosnijos**

ir Hercegovinos Ministrų Tarybos protokolo, įgyvendinančio Europos Bendrijos ir Bosnijos ir Hercegovinos susitarimą dėl neteisėtai gyvenančių asmenų readmisijos, projektas.

2022 m. gruodžio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos ir Armėnijos Respublikos protokolas, kuriuo įgyvendinamas Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos susitarimas dėl be leidimo gyvenančių asmenų readmisijos.

Dalyvauta **Praho proceso** (regioninės bendradarbiavimo platformos migracijos srityje, apimančios 50 valstybių) Strateginės grupės veikloje. 2022 m. spalio 24–25 d. vidaus reikalų ministrė A. Bilotaitė dalyvavo **Praho proceso 4-ojoje ministrų konferencijoje**, kurioje aptarti krizių poveikis migracijos valdymui ir tolesnė partnerystė sprendžiant su migracija susijusius iššūkius. Šios konferencijos metu priimta **Bendroji deklaracija ir patvirtintas Praho proceso Veiksmų planas 2023–2027 metams**. Veiksmų plane numatytas platus bendradarbiavimo sričių spektras: prevencija ir kova su neteisėta migracija ir neteisėtų migrantų gabenimu, pajėgumų stiprinimas prieglobsčio ir tarptautinės apsaugos srityje, readmisijos, savanoriško grįžimo ir tvarios reintegracijos skatinimas, dėmesys darbo jėgos migracijai, legaliai gyvenančių migrantų integracija juos priimančiose visuomenėse. Siekiant veiksmingiau reaguoti į kylančius iššūkius, numatyta aktyviau dalintis informacija, stiprinti gebėjimus, taikyti naujus bendradarbiavimo būdus, modernias technologijas ir skaitmeninimą.

2022 m. buvo **atnaujinti 2 dvišaliai susitarimai**: URM ir Čekijos Respublikos užsienio reikalų ministerijos susitarimas dėl atstovavimo išduodant vizas, sudarytas 2022 m. sausio 31 d. URM nota Nr. 5-25 ir 2022 m. sausio 4 d. Čekijos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nota Nr. 310739-5/2001-VO, įsigaliojęs 2022 m. sausio 26 d., ir URM ir Suomijos Respublikos užsienio reikalų ministerijos susitarimas dėl atstovavimo išduodant vizas, sudarytas 2022 m. lapkričio 18 d. URM nota Nr. 5-558 ir 2022 m. spalio 26 d. Suomijos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nota Nr. VN/14882/2002-UM-29, įsigaliojęs 2022 m. gruodžio 1 d.

2022 m. vasario 24 d. Rusijai užpuolus Ukrainą, 2022 m. balandžio 11 d. Kijeve buvo **pasirašytas susitarimas dėl bendradarbiavimo nuo karo Ukrainoje nukentėjusių vaikų apsaugos srityje dėl Rusijos ginkluotos agresijos**. Lietuva – pirmoji šalis, pasirašiusi dvišalį ministerijų susitarimą dėl bendradarbiavimo vaikų globos (rūpybos) srityje. Šiuo susitarimu buvo apibrėžtos vaikų registracijos Lietuvoje ir grįžimo į Ukrainą, pasibaigus karui, procedūros, aptartas vaikų teisių užtikrinimas, taip pat įtvirtinta, kad nė vienas Ukrainos vaikas nebus įvaikintas ar perkeltas į kitą šalį. Tik Ukrainai pranešus ir esant saugioms aplinkybėms, vaikai vėl sugrįš į savo gimtąją šalį.

VRM, VSAT ir kt. atstovai dalyvauja Europos migracijos tinklo, kitų ES, regioninių ir tarptautinių struktūrų veikloje, palaiko glaudžius ryšius su tarptautinėmis organizacijomis. Pagal kompetenciją nuolat dalyvaujama Europos migracijos tinklo (toliau – EMN) veikloje ir nacionaliniam informacijos centrui teikiami atsakymai per EMN gautus *ad hoc* paklausimus bei informacija, kurios reikia Europos migracijos tinklo užduotims vykdyti.

Vadovaujantis **VSAT, UNCHR regioninio biuro Baltijos ir Šiaurės šalims bei LRKD pasirašytu tarpusavio supratimo** memorandumu dėl tarpusavio bendradarbiavimo sprendžiant klausimus, susijusius su prieglobsčio prašytojais, UNCHR koordinatoriui Lietuvoje ir LRKD atstovui kas mėnesį teikiamos ataskaitos apie migracijos procesus Lietuvoje.

2022 m. gruodžio 20–22 d. Lietuvoje lankėsi Turkijos nacionalinės policijos delegacija, kurios vizito tikslas – keistis informacija apie organizuotos neteisėtos migracijos tinklus ir aptarti galimą bendradarbiavimą neteisėtos migracijos valdymo srityje.

2022 m. VSAT įgyvendino pasirašytus dvišalius bendradarbiavimo priemonių vystymo planus su **Moldovos Respublikos pasienio policijos generaline inspekcija ir Sakartvelo pasienio policija**. Su Moldovos pasieniečiais buvo keičiamasi sienos apsaugos, sienų stebėjimo, operatyvinės veiklos, kovos su neteisėta migracija, kinologijos, personalo rengimo, dokumentų tikrinimo ir pan. patirtimi. Įgyvendintos visos plane numatytos priemonės. Su Sakartvelo sienos apsaugos tarnyba dėl COVID-19 ligos sukeltos pandemijos ir politinės situacijos Sakartvele buvo įgyvendinta tik viena plane numatyta priemonė – sienos apsaugos tarnybų vadovų susitikimas. 2022 m. su Moldovos pasienio policijos generaline inspekcija pasirašytas dvišalis bendradarbiavimo

priemonių vystymo planas 2023–2024 metams. Priemonės bus įgyvendinamos organizuojant pažintinius vizitus. Esant stabiliai politinei situacijai Sakartvele, 2023 m. planuojama atnaujinti dvišalį bendradarbiavimo planą su šios valstybės pasienio policija.

Nuo 2022 m. sausio 26 d. Lietuvoje buvo vykdoma „**Frontex“ koordinuojama bendra operacija „Terra 2022“**. Operacinėje veikloje Lietuvoje dalyvavo 213 „Frontex“ nuolatinio korpuso operacinių darbuotojų. Finansuojant „Frontex“ biudžeto lėšomis, buvo pasitelkti 227 VSAT pareigūnai ir 4 pareigūnai buvo išsiųsti į „Frontex“ situacijų centrą Varšuvoje (Lenkija) dalyvauti kaip priimančiosios valstybės narės koordinuojantys pareigūnai „TERRA 2022“ bendroje operacijoje Lietuvoje. Aviacijos valdybos sraigtasparnis su įgulomis taip pat dalyvavo koordinuojamoje bendroje operacijoje „TERRA 2022“ Lietuvoje.

Tarptautinės sutartys ir susitarimai švietimo, mokslo bei kvalifikacijų pripažinimo srityje:

– **Belgijos Karalystės, atstovaujamos Flandrijos Vyriausybės, Belgijos prancūzų bendruomenės Vyriausybės, Belgijos vokiečių bendruomenės Vyriausybės, Estijos Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės ir Nyderlandų Karalystės sutartis dėl aukštojo mokslo kvalifikacijų automatiško pripažinimo** (pasirašyta apsikeičiant laiškais, priimta 2021 m. rugsėjo 14 d. Briuselyje; ratifikuota Seime 2022 m. balandžio 19 d.; įsigalios visoms šios sutarties šalims pabaigus nustatytas procedūras);

– 2022 m. gruodžio 5 d. prie **Globalios kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo konvencijos** prijungus 20-tai šaliai, ji įsigaliojo 2023 m. kovo 5 d. (ratifikuota Seime 2021 m. lapkričio 4 d.). Globalia konvencija siekiama užtikrinti didesnę joje dalyvaujančių šalių aukštojo mokslo sistemų skaidrumą ir patikimumą, atvirą informacijos prieigą. Joje numatomos teisingos, nediskriminuojančios, daug laiko neužimančios su aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų pripažinimo procedūros, bendradarbiavimo ir pasitikėjimo tarp pripažinimą vykdančių institucijų stiprinimas, išplėstos pasaulinio mobilumo galimybės. Lietuvai – tai didesnis matomumas pasaulyje, lengvesnis Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje suteiktų kvalifikacijų pripažinimas trečiosiose šalyse. Bendrų principų pagrindu supaprastintos pripažinimo procedūros skatins Lietuvos aukštojo mokslo tarptautiškumą – Lietuvos aukštųjų mokyklų siūlomos studijų programos taps matomesnės potencialiems studentams iš trečiųjų šalių.

– 2022 m. rengta ir derinta ir 2023 m. kovo 2 d. Jeruzalėje (Izraelyje) pasirašyta atnaujinta **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Izraelio Valstybės Vyriausybės bendradarbiavimo švietimo, mokslo, kultūros, jaunimo reikalų ir sporto srityse 2023–2026 metų programa** (toliau – Programa). Programa atnaujinama kas kelerius metus įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Izraelio Valstybės Vyriausybės sutartį dėl bendradarbiavimo kultūros, švietimo ir mokslo srityse, pasirašytą 1994 m. spalio 2 d. Programa suteikia teisinį pagrindą šalims toliau aktyviai bendradarbiauti švietimo, mokslo, kultūros, jaunimo reikalų, sporto srityse, remtis ja finansuojant dvišalius kultūros projektus ir akademinius mainus, skatinti mokslo ir studijų institucijų, kultūros įstaigų tiesioginius ryšius, bendradarbiavimą tarptautinėse organizacijose. Programa įsigaliojo nuo pasirašymo momento.

– 2022 m. po pertraukos atnaujintas **ŠMSM ir Azerbaidžano švietimo ministerijos susitarimo dėl bendradarbiavimo švietimo, mokslo ir technologijų srityse rengimas**. Šiuo metu atnaujintas šio susitarimo projektas derinamas su Lietuvos institucijomis teisės aktų nustatyta tvarka.